

**DIREKTIVA O TRANSPARENTNOSTI
JEDINSTVENOG TRŽIŠTA
(Direktiva (EU) 2015/1535):
instrument suradnje između institucija EU-a,
država članica i poduzeća za osiguravanje
nesmetanog funkcioniranja jedinstvenog
tržišta**

**Vodič za postupak
pružanja informacija u
području tehničkih propisa i
pravila o uslugama informacijskog društva**

<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/>

PREDGOVOR

Prvo izdanje ovog vodiča izrađeno je pod vodstvom moje prethodnice, Sabine Lecrenier, s ciljem približavanja prava EU-a onima koji ga primjenjuju i unapređivanja razmjene informacija, dijaloga i suradnje koja je oblikovala novu kulturu zajednice.

Želio bih pohvaliti uloženi trud i istaknuti važnost te publikacije iz 2005., kojom se već nekoliko godina koriste gospodarski subjekti, kao i nacionalna i regionalna tijela, u poslovima koji uključuju tehničke propise, norme i usluge informacijskog društva.

Bilo je potrebno objaviti drugo, izmijenjeno izdanje vodiča da bi se u obzir uzele mnoge promjene do kojih je došlo od 2005.

Najvažniji je događaj u tom razdoblju bio Ugovor iz Lisabona, potpisan 13. prosinca 2007., na temelju kojeg je Ugovor o osnivanju Europske zajednice zamijenjen Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Zatim je 2015. provedena kodifikacija takozvane Direktive o transparentnosti jedinstvenog tržišta (tj. Direktive (EU) 2015/1535 od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva).

Nadalje, sudska praksa Suda koja se odnosi na tumačenje i provedbu te direktive upotpunjena je s nekoliko važnih presuda.

Vrijedi spomenuti i iskustvo stečeno zahvaljujući gotovo 11 000 dokumenata dostavljenih od prve objave vodiča. Na primjer, izuzetno je važna bila uloga industrije u sprečavanju novih prepreka trgovini. Tako mrežna baza podataka TRIS sada osigurava transparentnost i suradnju putem mrežnog repozitorija.

Jasno je da su za postupak dostavljanja dokumenata bile potrebne ažurirane smjernice koje će nastaviti služiti institucijama EU-a, državama članicama i industriji.

Giuseppe Casella

Načelnik odjela

Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju,
poduzetništvo te male i srednje poduzetnike

<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/>.

[OTISNUTI NA POLEĐINI VODIČA]

Ovaj je vodič zamišljen kao skup smjernica za sustav koji je uspostavljen da bi se spriječile prepreke slobodnom kretanju robe, slobodi poslovnog nastana i slobodi pružanja usluga informacijskog društva. Vodič sadržava komentar o Direktivi (EU) 2015/1535, kojom se provodi taj sustav. Svaka od odredaba Direktive citirana je u cijelosti i popraćena je detaljnim komentarom u kojem se objašnjavaju značenje citata te implikacije za sve zainteresirane strane: službe Europske komisije, države članice i postojeće ili potencijalne gospodarske subjekte u Europskoj uniji.

Vodič je pripremila Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike i on ni na koji način ne obvezuje Komisiju. Samo je tekst Direktive (EU) 2015/1535 pravno obvezujući. Direktiva (EU) 2015/1535 podliježe tumačenju Suda Europske unije.

Vodič je izvorno sastavljen na engleskom jeziku.

SADRŽAJ

UVOD

Direktiva (EU) 2015/1535, instrument transparentnosti u službi jedinstvenog tržišta

POGLAVLJE I.

Područje primjene Direktive

Definicije pojmova (*članak 1.*)

- proizvod
- usluga
- tehnička specifikacija
- ostali zahtjevi
- propis o uslugama
- tehnički propis
- nacrt tehničkog propisa

POGLAVLJE II.

Postupak koji se odnosi na tehničke propise

I. Dostavljanje i distribucija informacija o nacrtima tehničkih propisa i moguća očitovanja Komisije i država članica (*članci 5. i 6.*)

1. Prva faza: obveza obavješćivanja

a) Obveze država članica:

1. Opća pravila
2. Posebni slučajevi

b) Obveze Komisije

2. Druga faza: moguća očitovanja Komisije i država članica (primjedbe, podrobna mišljenja, odgoda)

II. Obveza poštovanja razdoblja mirovanja (*članak 6.*)

III. Izuzeci od obveze dostavljanja dokumenata i poštovanja razdoblja mirovanja (*članak 7.*)

POGLAVLJE III.

Postupak pružanja informacija u pogledu normi

Obveza država članica da dostave zahtjeve za pripremu tehničkih specifikacija ili norme (članak 4.)

POGLAVLJE IV.

Stalni odbor (članci 2. i 3.)

Sastav i uloga stalnog odbora

POGLAVLJE V.

Primjena Direktive

I. Izvješćivanje i statistički podaci (članak 8.)

II. Upućivanje na Direktivu u vrijeme donošenja tehničkih propisa (članak 9.)

III. Raspored i metode primjene

POGLAVLJE VI.

Pristup pojedinaca i industrije informacijama i njihove mogućnosti očitovanja

1. Baza podataka TRIS
2. Doprinosi dionika
3. Nacionalne kontaktne točke
4. Zahtjev za pristup dokumentima na temelju Uredbe (EZ) br. 1049/2001
5. Neprimjenjivost nedostavljenih tehničkih propisa

ZAKLJUČAK

ODABRANI IZVORI

I. Članci

II. Publikacije Europske komisije

III. Presude Suda

IV. Ostali dokumenti

UVOD: DIREKTIVA (EU) 2015/1535, INSTRUMENT TRANSPARENTNOSTI U SLUŽBI JEDINSTVENOG TRŽIŠTA

Komisija je početkom osamdesetih godina 20. stoljeća, oslanjajući se na odluku Suda poznatu kao presuda u predmetu „Cassis de Dijon”, uvela novu politiku kojom se željelo upotpuniti unutarnje tržište na temelju triju koncepata, a to su:

- prihvaćanje proizvoda koji su zakonito stavljeni u promet na području Zajednice u svakoj od država članica („uzajamno priznavanje”)
- usklađivanje ograničeno na važne gospodarske sektore, osobito u području zdravstva, sigurnosti i okoliša
- pristup praćenju nacionalnih propisa utemeljen na prevenciji.

Direktivom 83/189/EEZ¹, koja je nakon dviju kodifikacija postala prvo Direktiva 98/34/EZ², a zatim Direktiva (EU) 2015/1535³, od 1984. propisan je preventivni mehanizam, čije je područje primjene postupno proširivano.

Države članice Europske unije otada su dužne dostavljati Komisiji i ostalim državama članicama svaki nacrt tehničkog propisa o proizvodima i o uslugama informacijskog društva prije njegova donošenja u okviru nacionalnog prava.

Taj je koncept bio i ostao revolucionaran.

Direktiva je upućena državama članicama koje su pristale sudjelovati u sustavu uzajamne transparentnosti i praćenja u području regulative. Ta je inicijativa bila jedinstvena iz nekoliko razloga:

- Uspostavljeni sustav preventivan je: informacije se pružaju dok su tehnički propisi koji se odnose na proizvode ili pravila o uslugama informacijskog društva još u fazi nacrtu i mogu se izmijeniti radi usklađivanja s načelima jedinstvenog tržišta.
- Osim Komisije, i sve države članice mogu razmatrati i pratiti nacрте nacionalnih tekstova tijekom primjene razdoblja mirovanja. One su prepoznale prednosti postupka koji omogućuje uzajamno utjecanje na njihove zakonodavne procese. Ugovorom je predviđeno samo retrospektivno praćenje država članica upotrebom složenijih postupaka zbog povrede koji se rijetko primjenjuju među državama članicama.
- Takav sustav omogućuje i obustavu donošenja nacrtu nacionalnih zakonodavnih akata na određeno vrijeme kako bi se omogućile rasprave o tom pitanju na razini EU-a s obzirom na

¹ Direktiva Vijeća 83/189/EEZ od 28. ožujka 1983. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa (SL L 109, 26.4.1983., str. 8.).

² Direktiva 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa (SL L 204, 21.7.1998., str. 37.).

³ Direktiva (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.).

inicijative usklađivanja. Nadalje, s pomoću tog zakonodavnog opservatorija lakše se utvrđuje koje su stvarne potrebe za usklađivanjem.

Nakon sporog početka sustav je doživio uzlet i pružio Komisiji, državama članicama i poduzećima uvid u aktivnosti nacionalnih vlasti u tehničkom području (npr. pravila koja se odnose na sastav proizvoda, označivanje, naziv, ispitivanje itd., kao i pravila koja se odnose na životni ciklus proizvoda do njihova odlaganja). Područje primjene Direktive postupno je proširivano i trenutačno obuhvaća sve poljoprivredne, ribarske i industrijski proizvedene proizvode te sve veći broj odredaba, posebice kako bi se spriječilo propuštanje mjera koje neizravno zahtijevaju poštovanje tehničkih specifikacija. Postupak je 1998. proširen Direktivom 98/48/EZ kako bi se obuhvatila pravila o uslugama informacijskog društva⁴.

I zemljopisno je područje primjene Direktive postupno proširivano. Direktiva 98/34/EZ, koja je od 1990. dijelom već provedena u zemljama članicama EFTA-e⁵, proširena je tako da obuhvaća Tursku na temelju sporazuma o pridruživanju s tom zemljom⁶. Direktiva je poslužila i kao model za konvenciju Vijeća Europe⁷.

Posljednjom kodifikacijom iz 2015. osigurano je objedinjavanje tih promjena u jedinstvenom pravnom tekstu.

Primjena postupka dostavljanja dokumenata dovela je do uvođenja novih praksi. Među državama članicama razvila se cijela filozofija razmjene informacija, dijaloga i suradnje. Taj se mehanizam pokazao kao vrlo korisno mjerilo koje omogućuje državama članicama razrađivanje ideja svojih partnera i rješavanje zajedničkih problema u vezi s tehničkim propisima, posebno u novoreguliranom sektoru kao što su digitalne usluge i nove tehnologije. Komisija ovim instrumentom ne samo da uspijeva ukloniti odredbe koje su u suprotnosti s pravom Unije, nego i doprinosi formuliranju odredaba koje će se uključiti u nacionalno zakonodavstvo kako bi se osiguralo da gospodarski subjekti budu u potpunosti upoznati sa svojim pravima te da bi se omogućila primjena načela „uzajamnog priznavanja” u praksi. Ovo načelo proizlazi iz sudske prakse Suda Europske unije (Suda EU-a) koja se odnosi na tumačenje članaka od 34. do 36. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Prema načelu uzajamnog priznavanja, svaka država članica mora omogućiti pristup tržištu na svojem državnom području za bilo koji proizvod koji se zakonito stavlja na tržište u drugoj državi

⁴ Direktiva 83/189/EEZ izmijenjena je prvenstveno Direktivom Vijeća 88/182/EEZ od 22. ožujka 1988. (SL L 81, 26.3.1988., str. 75.) i Direktivom 94/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. (SL L 100, 19.4.1994., str. 30.). Direktivom 98/34/EZ od 22. lipnja 1998. kodificirane su Direktiva 83/189/EEZ i sve njezine naknadne izmjene. Direktiva 98/34/EZ znatno je izmijenjena nekoliko puta i kodificirana je Direktivom (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.).

⁵ Sporazum između država članica EFTA-e i EEZ-a kojim se utvrđuje postupak pružanja informacija u području tehničkih propisa stupio je na snagu u studenome 1990. U Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, koji se primjenjuje od 1. siječnja 1994., s vremenom je uključena Direktiva 83/189/EEZ s potrebnim izmjenama. Švicarska primjenjuje navedeni postupak za razmjenu informacija iako nije potpisnica tog sporazuma. Zajednički odbor EGP-a donio je 29. ožujka 2019. Odluku br. 75/2019, kojom je Direktiva (EU) 2015/1535 s potrebnim izmjenama uključena u Sporazum o EGP-u. Za države EGP-a i EFTA-e stupila je na snagu 1. prosinca 2019.

⁶ Sporazum o pridruživanju između Europske ekonomske zajednice i Turske (SL C Sv. 16 br. C 113, 24.12.1973.) i Odluka 1/95 Vijeća za pridruživanje EZ-Turska od 22. prosinca 1995. o provedbi završne faze carinske unije (SL L 35, 13.12.1996., str. 1.).

⁷ Konvencija br. 180 Vijeća Europe o informacijama i pravnoj suradnji u području usluga informacijskog društva.

članici. Za ograničenje ili uskraćivanje tog prava potrebno je obrazloženje i ono je moguće samo ako su u pitanju legitimni javni interesi, primjerice zaštita zdravlja i sigurnosti.

Komisija se, nakon nekoliko zahtjeva Vijeća za konkurentnost, obvezala na proširenje i unapređenje uzajamnog priznavanja te je predložila „klauzulu o jedinstvenom tržištu”, koja ima svojstveni politički i pravni značaj. „Klauzula o jedinstvenom tržištu” sadržana je u Komunikaciji Komisije COM(2017) 787 final („Paket o robi: Jačanje povjerenja u jedinstveno tržište”) od 19. prosinca 2017.⁸ s jasnim i nedvosmislenim opisom načela uzajamnog priznavanja. Države članice pozivaju se da u nacionalne tehničke propise sustavno uvrštavaju sljedeću „klauzulu o jedinstvenom tržištu”⁹:

„Roba zakonito stavljena na tržište u drugoj državi članici Europske unije ili Turskoj, ili roba koja je podrijetlom te je zakonito stavljena na tržište u državi EFTA-e koja je ugovorna stranka Sporazuma o EGP-u smatra se kompatibilnom s ovom mjerom. Primjena ove mjere podliježe Uredbi (EU) 2019/515 od 19. ožujka 2019. o uzajamnom priznavanju robe koja se zakonito stavlja na tržište u drugoj državi članici od 19. travnja 2020.”

Kako bi se u tom pogledu smanjio rizik od regulatornih prepreka trgovini zbog tehničkih propisa, Komisija neprekidno ukazuje na važnost uvođenja „klauzule o jedinstvenom tržištu” u nacрте tehničkih propisa kojima se utvrđuju pravila u neusklađenim ili nedovoljno usklađenim područjima.

Posljedica prihvatanja proizvoda iz ostatka Europske unije – koji su Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru prošireni na proizvode iz zemalja EFTA-e potpisnica Sporazuma¹⁰ – uzajamno je priznavanje propisa koji se odnose na oblikovanje, proizvodnju i ispitivanje proizvoda i korištene postupke ocjene sukladnosti. Države članice i Komisija obavješćuju se o tim propisima putem postupka pružanja informacija utvrđenog u Direktivi (EU) 2015/1535.

Nadalje, odredbe Odluke 1/95 Vijeća za pridruživanje EZ-Turska od 22. prosinca 1995. o provedbi završne faze carinske unije¹¹, kojima se predviđa ukidanje količinskih ograničenja ili mjera s istovrsnim učinkom između EU-a i Turske, tumače se u svrhu njihove provedbe i primjene na proizvode obuhvaćene carinskom unijom, u skladu s relevantnim odlukama Suda EU-a o odredbama UFEU-a, a osobito njegovim člancima od 34. do 36.

Direktivom 98/34/EZ, kojom je područje primjene postupka pružanja informacija prošireno na pravila o uslugama informacijskog društva, od kolovoza 1999. osigurava se sprečavanje novih prepreka slobodi poslovnog nastana i slobodnom kretanju usluga informacijskog društva s pomoću mehanizma za analizu usklađenosti novog nacionalnog zakonodavstva u ovom području s člancima 49. i 56. UFEU-a i sa sekundarnim zakonodavstvom.

⁸ Dostupno na poveznici <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/HR/COM-2017-787-F1-HR-MAIN-PART-1.PDF>, vidjeti odjeljak 3.

⁹ Nadalje, na izričit zahtjev Europskog parlamenta u uvodnoj izjavi 16. novodonesene Uredbe o uzajamnom priznavanju (Uredba 2019/515) potiče se države članice da sustavno upotrebljavaju klauzulu o jedinstvenom tržištu u nacionalnim tehničkim pravilima.

¹⁰ Valja napomenuti da se relevantne odredbe Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru primjenjuju samo na „proizvode podrijetlom iz ugovornih stranaka”, što znači ne i na proizvode koji se u njima samo stavljaju na tržište.

¹¹ SL L 35, 13.2.1996., str. 1.

Prema sudskoj praksi Suda EU-a u člancima 49. i 56. UFEU-a zahtijeva se uklanjanje ograničenja, tj. svih „mjera koje zabranjuju, ometaju ili čine manje privlačnim ostvarivanje takvih sloboda” (slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga)¹².

Da bi nacionalno ograničenje bilo prihvatljivo kao izuzetak od temeljnih sloboda unutarnjeg tržišta u neusklađenom području, ono mora biti opravdano na temelju sudske prakse, tj. prikladno, potrebno i razmjerno javnom cilju koji se nastoji ostvariti¹³. Kad je riječ o slobodi pružanja usluga, to konkretno znači da će se nacionalni propisi koji ne uvažavaju zahtjeve koje operater već ispunjava u državi članici svojeg nastana, iz koje nudi svoje usluge¹⁴, smatrati nerazmjernim ograničenjem i time nedopustivima prema pravu Unije kada se pruža predmetna usluga, kao što je slučaj s uslugama informacijskog društva, a da pružatelj ne mora stupiti na državno područje države članice u kojoj se usluga prima¹⁵.

Stoga je glavni cilj Komisije u razmatranju nacрта nacionalnih propisa u području usluga informacijskog društva bio, na primjer, suprotstaviti se bilo kojem nacionalnom regulativnom pristupu usmjerenom na primjenu općih, izvanteritorijalnih zakonskih mjera koje se podjednako primjenjuju na operatere sa sjedištem u državi članici koja je dostavila pravila i operatere koji žele pružati usluge u toj državi članici, a u njoj nemaju poslovni nastan. Komisija se pobrinula i da planirani nacionalni propisi ne uzrokuju nepotrebne ili pretjerane pravne ili administrativne troškove operaterima, a potencijalno ni korisnicima.

Da bi Direktiva bila u potpunosti djelotvorna, svi dionici – nacionalne vlasti i gospodarski subjekti u Europskoj uniji – moraju dobro razumjeti njezine odredbe i biti u potpunosti svjesni svojih prava i obveza.

To je tim važnije jer je Sud EU-a u travnju 1996. utvrdio načelo prema kojemu nepridržavanje obveze priopćavanja dovodi do neprimjenjivosti predmetnih tehničkih propisa na način da se ne mogu primijeniti na pojedince¹⁶. Ta se sudska praksa, koju je Sud EU-a potvrdio u nekoliko navrata¹⁷, primjenjivala i na tehničke propise koji su doneseni iako je na snazi bilo razdoblje mirovanja¹⁸.

Cilj je ovog vodiča informirati sve aktere, a posebno proizvođače i pružatelje usluga informacijskog društva na području Europe, o ciljevima, sadržaju i području primjene ključnog instrumenta Europske unije kojim se na mjestu nastanka uklanjaju tehničke prepreke slobodnom kretanju robe, slobodi poslovnog nastana i slobodi pružanja usluga informacijskog društva na jedinstvenom tržištu.

¹² Predmet C-439/99 *Komisija protiv Italije*, EU:C:2002:14.

¹³ Predmet C-76/90 *Dennemeyer*, EU:C:1991:331; predmet C-55/94 *Gebhard*, EU:C:1995:411 i predmet C-369/96 *Arblade*, EU:C:1999:575.

¹⁴ Vidjeti prethodno citiranu presudu u predmetu *Arblade*, bilješka 13.

¹⁵ Vidjeti prethodno citiranu presudu u predmetu *Dennemeyer*, bilješka 13.

¹⁶ Predmet C-194/94 *CIA Security*, EU:C:1996:172.

¹⁷ Predmet C-443/98 *Unilever*, EU:C:2000:496; predmet C-159/00 *Sapod Audic*, EU:C:2002:343; predmet C-26/11 *Belgische Petroleum Unie i drugi*, EU:C:2013:44; predmet C-336/14 *Ince*, EU:C:2016:72; predmet C-285/15 *Beca Engineering*, EU:C:2016:295; predmet C-144/16 *Municipio de Palmela*, EU:C:2017:76; predmet C-299/17 *VG Media*, EU:C:2019:716.

¹⁸ Predmet C-443/98 *Unilever*, EU:C:2000:496; predmet C-95/14 *UNIC i Uni.co.pel*, EU:C:2015:492.

POGLAVLJE I.: PODRUČJE PRIMJENE DIREKTIVE

U članku 1. definira se značenje koje se u Direktivi pripisuje ključnim pojmovima iz njezinih odredaba. Takvo terminološko i semantičko pojašnjenje bitno je za pravilno razumijevanje teksta i istodobno određuje područje primjene Direktive.

Područje primjene Direktive

„Članak 1.

1. Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) „proizvod” znači svaki industrijski i poljoprivredni proizvod, uključujući ribarske proizvode;”

Područje primjene prve verzije Direktive (tj. 83/189/EEZ) nije obuhvaćalo kozmetičke proizvode u smislu Direktive 76/768/EEZ¹⁹, lijekove u smislu Direktive 65/65/EEZ²⁰, proizvode namijenjene ljudskoj i životinjskoj prehrani ni poljoprivredne proizvode u smislu članka 38. stavka 1. UFEU-a.

Područje primjene Direktive prošireno je jer je u provođenju postupka pružanja informacija otkriveno da Komisija i države članice nisu nadzirale brojne nacionalne propise i norme koji uključuju prepreke trgovini unutar EU-a jer određeni proizvodi nisu njima obuhvaćeni.

Kako bi se razjasnila vrlo široka definicija koja se sada primjenjuje za robu, vrijedi podsjetiti da je Sud EU-a uključio u okvir odredaba koje se odnose na slobodno kretanje robe prema članku 34. UFEU-a „proizvode kojima se vrijednost može izraziti u novcu i koji kao takvi mogu biti predmet komercijalnih transakcija”²¹. U tom kontekstu Sud je presudio da se i otpad, neovisno o tome može li se reciklirati, smatra proizvodom čije kretanje u načelu ne bi trebalo biti spriječeno²². To bi trebalo uzeti u obzir pri određivanju područja primjene Direktive.

„(b) „usluga” znači svaka usluga informacijskog društva, to jest svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga²³.

Za potrebe ove definicije:

i. „na daljinu” znači da se usluga pruža bez da su strane istodobno prisutne,

ii. „elektroničkim sredstvima” znači da se usluga na početku šalje i prima na određište pomoću elektroničke opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i pohranu podataka te u

¹⁹ Stavljena izvan snage Uredbom (EZ) br. 1223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o kozmetičkim proizvodima (SL L 342, 22.12.2009., str. 59.).

²⁰ Stavljena izvan snage Direktivom 2001/83/EZ od 6. studenoga 2001. o zakoniku Zajednice o lijekovima za humanu primjenu (SL L 311, 28.11.2001., str. 67.).

²¹ Predmet 7/68 *Komisija protiv Italije*, EU:C:1968:51.

²² Predmet 2/90 *Komisija protiv Belgije*, EU:C:1992:310.

²³ Pojam usluga informacijskog društva uveden je Direktivom 98/48/EZ, nakon čega je upotrijebljen u Direktivi 98/84/EZ o pravnoj zaštiti usluga koje se temelje na uvjetovanom pristupu ili usluga koje pružaju uvjetovani pristup (SL L 320, 28.11.1998., str. 54.) i u Direktivi 2000/31/EZ o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).

potpunosti šalje, prenosi i prima telegrafski, radio vezom, optičkim sredstvima ili ostalim elektromagnetnim sredstvima,

iii. „na osobni zahtjev primatelja usluga” znači da se usluga pruža prijenosom podataka na osobni zahtjev.

Indikativna lista usluga koje ova definicija ne obuhvaća nalazi se u Prilogu I.;

Treba naglasiti da je uključivanje usluga informacijskog društva bilo vrlo važan element proširenja područja primjene Direktive, čime je ona usklađena s novim tokovima u međunarodnoj trgovini.

Prema sudskoj praksi Suda EU-a, prethodno navedena četiri uvjeta utvrđena u članku 1. stavku 1. točki (b) Direktive 2015/1535, koje treba ispuniti kako bi se neka aktivnost smatrala uslugom informacijskog društva („svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga”), imaju kumulativan učinak²⁴.

Da bi se utvrdilo potpada li neka aktivnost pod definiciju usluga informacijskog društva, prvo je potrebno provjeriti čini li ta aktivnost „uslugu” u skladu s pravom Unije.

Sud je ustanovio da je „bitna značajka naknade [...] to da je ona ekonomska protučinidba za uslugu o kojoj je riječ”²⁵. Takva značajka nedostaje aktivnostima koje država poduzima bez protučinidbe u okviru svojih zadataka, posebno u socijalnom, kulturnom, obrazovnom i pravosudnom području. Zbog toga se u uvodnoj izjavi 19. Direktive 98/48/EZ zaključuje da „nacionalne odredbe koje se odnose na te aktivnosti nisu pokrivene definicijom iz članka 60. [sada članka 57.] Ugovora pa prema tome nisu obuhvaćene ovom Direktivom”.

Unatoč tome, Sud EU-a potvrdio je u vezi s definicijom „naknade” za usluge da uslugu ne trebaju platiti oni za koje se obavlja²⁶. Primjerice, za aktivnosti koje se u cijelosti financiraju oglašavanjem plaća se naknada i stoga one predstavljaju usluge.

Zatim je potrebno provjeriti može li se usluga smatrati „uslugom informacijskog društva” u smislu Direktive. U skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (b) Direktive usluga informacijskog društva znači usluga koja se pruža: „na daljinu”, „elektroničkim sredstvima” i „na osobni zahtjev primatelja usluga”.

Izraz „na daljinu” odnosi se na slučajeve pružanja usluge tehnikama daljinske komunikacije, koje su obilježene time da dvije strane (tj. pružatelj i primatelj usluga) nisu istodobno fizički prisutne.

Izraz „elektroničkim sredstvima” označava usluge čiji se sastavni dijelovi šalju, prenose i primaju putem elektroničke mreže. Usluga se od ishodišta do odredišta mora prenositi elektroničkom opremom (za obradu i pohranu) i telekomunikacijskim sredstvima.

Na kraju, usluga se mora pružati prenošenjem podataka na osobni zahtjev. Taj element interaktivnosti obilježava usluge informacijskog društva i izdvaja ih od drugih usluga koje se šalju bez obveznog zahtjeva primatelja. Zbog toga je u članku 1. stavku 2. utvrđeno da se Direktiva ne

²⁴ Predmet C-390/18 *Airbnb Ireland*, EU:C:2019:1112.

²⁵ Predmet C-109/92 *Wirth*, EU:C:1993:916.

²⁶ Predmet C-352/85 *Bond van Adverteerders*, EU:C:1988:196.

odnosi na usluge radijskog emitiranja i usluge televizijskog emitiranja obuhvaćene člankom 1. stavkom 1. točkom (e) Direktive 2010/13/EU²⁷.

Štoviše, Prilog I. sadržava indikativni popis usluga koje nisu obuhvaćene definicijom iz članka 1. stavka 1. točke (b), razvrstanih u tri kategorije. Prva se kategorija konkretno odnosi na „usluge koje se ne pružaju ,na daljinu’”, s obzirom na to da se usluge koje se pružaju u fizičkoj prisutnosti pružatelja i primatelja ne mogu smatrati uslugama informacijskog društva u smislu Direktive čak i ako uključuju upotrebu elektroničkih naprava. Druga kategorija obuhvaća „usluge koje se ne pružaju ,elektroničkim sredstvima’”, kao što su automati za izdavanje gotovine ili karata ili CD-ROM-ovi. Treća kategorija uključuje primjere „usluga koje se ne pružaju ,na osobni zahtjev primatelja usluga’”, primjerice usluge televizijskog emitiranja ili usluge radijskog emitiranja²⁸.

Primjeri usluga obuhvaćenih Direktivom uključuju opće mrežne informacijske usluge (novine, baze podataka itd.), aktivnosti nadzora na daljinu, interaktivnu teleprodaju, elektroničku poštu, rezervacije zrakoplovnih karata putem interneta, mrežne stručne usluge (pristup bazama podataka, dijagnostika itd.) te mrežnu uslugu posredovanja čiji je cilj povezati, uz naknadu, potencijalne najmoprimce i najmodavce koji su pravne ili fizičke osobe koje nude kratkotrajni smještaj²⁹.

„(c) ,tehnička specifikacija’ znači specifikacija sadržana u dokumentu kojim se utvrđuju svojstva koja mora imati određeni proizvod, kao što su razine kakvoće, radne značajke, sigurnost ili dimenzije, uključujući zahtjeve koji se odnose na naziv pod kojim se proizvod prodaje, terminologiju, simbole, ispitivanje i metode ispitivanja, pakiranje, obilježavanje i označivanje te postupke ocjene sukladnosti proizvoda.

Izraz „tehnička specifikacija” također obuhvaća proizvodne metode i postupke koji se koriste kod poljoprivrednih proizvoda iz članka 38. stavka 1. drugog podstavka Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), proizvoda namijenjenih prehrani ljudi i životinja te lijekova kako je definirano u članku 1. Direktive 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁰ kao i proizvodne metode i postupke koji se koriste kod drugih proizvoda, ako oni imaju učinak na svojstva tih proizvoda;”

Tom se odredbom definira koncept tehničke specifikacije, opći pojam koji obuhvaća norme i tehničke propise.

U odredbi se navodi da se u dokumentu koji sadržava tehničku specifikaciju utvrđuju „svojstva koja mora imati određeni proizvod”. Navedeni primjeri nisu iscrpni: mogli su se dodati i sastav proizvoda³¹, njegov oblik, težina i pakiranje³², prezentacija³³, radne značajke, radni vijek, potrošnja energije itd. Tehnička specifikacija pretpostavlja da se nacionalna mjera koja je predviđa

²⁷ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

²⁸ U presudi u predmetu C-89/04 *Mediakabel* od 2. lipnja 2005., EU:C:2005:348, Sud je potvrdio da usluga videoaplikacije na zahtjev nije usluga informacijskog društva jer se ne pruža na daljinu.

²⁹ Predmet C-390/18 *Airbnb Ireland*, EU:C:2019:1112.

³⁰ Direktiva 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. studenoga 2001. o zakoniku Zajednice o lijekovima za humanu primjenu (SL L 311, 28.11.2001., str. 67.).

³¹ Predmet C-303/04 *Lidl Italia*, EU:C:2005:528.

³² Predmet C-159/00 *Sapod Audic*, EU:C:2002:343.

³³ Predmet C-20/05 *Schwibbert*, EU:C:2007:652.

odnosi na proizvod ili njegovo pakiranje kao takve i da stoga određuje jedno od traženih svojstava tog proizvoda³⁴ ³⁵.

Specifikacija može imati više svrha: zaštitu potrošača, okoliša, javnog zdravlja ili sigurnosti, normizaciju proizvodnje, poboljšanje kakvoće, poštenost poslovnih transakcija, održavanje javnog reda itd. Takve se specifikacije, međutim, ne bi trebale uvesti za robu bez prihvatljivog obrazloženja: služenje objektivnom, legitimnom javnom interesu i razmjernost.

U prvoj verziji Direktive definicija tehničkih specifikacija ograničena je na svojstva koja mora imati određeni proizvod. Proširenje koncepta tehničkih specifikacija na proizvodne postupke i metode provedeno je u dvjema fazama: prvi put 1988. (Direktivom 88/182/EEZ³⁶) u pogledu poljoprivrednih proizvoda, proizvoda namijenjenih prehrani ljudi i životinja te lijekova, u vrijeme njihova uključivanja u područje primjene Direktive, a drugi put 1994. (Direktivom 94/10/EZ³⁷) u pogledu drugih proizvoda, radi dosljednosti.

U području poljoprivrede, proizvoda namijenjenih prehrani ljudi i životinja te lijekova, proizvodne metode i postupci općenito utječu na sam proizvod (na primjer, obveza cijepjenja krava prije njihove prodaje³⁸). To nije uvijek slučaj u drugim proizvodnim sektorima pa se Direktivom za obavješćivanje o predmetnim proizvodnim metodama i postupcima uvodi uvjet učinka na proizvod, uz posebno izuzeće propisa koji se odnose na organizaciju rada, koja ne utječe na proizvode.

Ispitivanja i metode ispitivanja, navedeni kao primjeri tehničkih specifikacija, obuhvaćaju tehničke i znanstvene metode koje se rabe za procjenu svojstava određenog proizvoda. Postupci ocjene sukladnosti, koji su isto spomenuti, služe za osiguravanje usklađenosti proizvoda s određenim zahtjevima. Za njih su odgovorna specijalizirana tijela, bilo javna bilo privatna, ili proizvođač.

Uključivanje tih parametara u područje primjene Direktive neophodno je jer postupci ispitivanja i ocjene sukladnosti mogu u određenim uvjetima negativno utjecati na trgovinu. Višestruki i raznoliki nacionalni sustavi certificiranja sukladnosti mogu stvoriti tehničke prepreke trgovini na jednak način kao i specifikacije primjenjive na proizvode, koje je još teže prevladati zbog njihove složenosti.

„(d) ‚ostali zahtjevi‘ znači zahtjev za proizvod različit od tehničke specifikacije koji utječe na životni ciklus proizvoda nakon njegova stavljanja na tržište, a posebno je uveden radi zaštite potrošača odnosno okoliša, kao što su uvjeti uporabe, recikliranja, ponovne uporabe i odlaganja, ako ti uvjeti mogu značajno utjecati na sastav ili prirodu proizvoda, odnosno njegovu prodaju;”

³⁴ U predmetu C-727/17 *ECO-WIND Construction*, EU:C:2020:393, Sud je presudio da se propis kojim se samo uređuje postavljanje vjetroelektrana, određujući ograničenje najmanje udaljenosti koje treba poštovati kako bi se one postavile, ne odnosi na proizvod kao takav, u ovom slučaju vjetroagregat, te prema tome ne propisuje jedno od traženih svojstava tog proizvoda u smislu Direktive.

³⁵ Predmet C-711/19 *Admiral Sportwetten i dr.*, EU:C:2020:812.

³⁶ Direktiva Vijeća 88/182/EEZ od 22. ožujka 1988. o izmjeni Direktive 83/189/EEZ o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa (SL L 81, 26.3.1988., str. 75.).

³⁷ Direktiva 94/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. kojom se po drugi put bitno izmjenjuje Direktiva 83/189/EEZ o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa (SL L 100, 19.4.1994., str. 30.).

³⁸ Predmet C-37/99 *Donkersteeg*, EU:C:2000:636.

Koncept „ostalih zahtjeva”, definiran tim stavkom, nije postojao u prvoj verziji Direktive 83/189/EEZ. Uveden je Direktivom 94/10/EZ, u vrijeme druge izmjene teksta.

Taj pojam obuhvaća zahtjeve koji nisu tehničke specifikacije, nego uvjeti koji utječu na životni ciklus proizvoda od razdoblja njegova stavljanja na tržište do faze gospodarenja ili odlaganja otpada koji se njime proizvede.

U odredbi je utvrđeno da je ta vrsta zahtjeva prvenstveno uvedena radi zaštite potrošača odnosno okoliša. To su dvije od osnova glavnih ciljeva legitimnog javnog interesa koje bi u iznimnim okolnostima mogle opravdati odstupanje države članice od načela slobodnog kretanja robe nametanjem zabrana ili ograničenja trgovine.

„Uvjeti uporabe, recikliranja, ponovne uporabe i odlaganja”, istaknuti kao primjeri „ostalih zahtjeva”, odnose se na najvažnije posebne slučajeve. Da bi se smatrali „ostalim zahtjevima”, mora postojati mogućnost da ti uvjeti značajno utječu na sastav ili prirodu proizvoda, odnosno na njegovu prodaju³⁹. Stoga se može očekivati da će uredba koja se odnosi na gospodarenje medicinskim otpadom ili nacionalni propis kojim se želi propisati uvođenje sustava povrata ili ponovne upotrebe pakiranja ili čak odvojeno prikupljanje određenih proizvoda, primjerice ispražnjenih baterija, sadržavati odredbe koje pripadaju kategoriji „ostalih zahtjeva”.

„(e) ‚propis o uslugama’ znači zahtjev opće naravi koji se odnosi na uspostavljanje i obavljanje uslužnih djelatnosti u okviru značenja iz točke (b), posebno odredbi koje se odnose na pružatelja usluga, usluge i primatelja usluga, isključujući sva pravila koja nisu izričito usmjerena na usluge definirane u toj točki.

Za potrebe ove definicije:

i. smatra se da se neki propis izričito odnosi na usluge informacijskog društva kada je, s obzirom na njegovo obrazloženje i praktični dio, specifičan cilj i svrha svih ili nekih njegovih pojedinačnih odredbi regulirati takve usluge na eksplicitan i ciljani način;

ii. neće se smatrati da je neki propis izričito usmjeren na usluge informacijskog društva ako na te usluge utječe samo posredno i usputno”.

Mjere koje bi mogle predstavljati propis o uslugama informacijskog društva obuhvaćaju mjere o uvjetima uspostavljanja djelatnosti (npr. propisi o poslovnom nastanu pružatelja usluga⁴⁰, osobito oni o dozvolama ili licencijama⁴¹); mjere koje se odnose na uvjete obavljanja djelatnosti putem interneta (npr. opća zabrana komercijalne promidžbe ili određenih oblika oglašavanja, zahtjevi za registriranje i zabrana objavljivanja određenih vrsta informacija⁴²); mjere koje se odnose na pružatelja mrežnih usluga (npr. zahtjevi u pogledu profesionalnog iskustva potrebnog za obavljanje djelatnosti poreznog savjetovanja putem interneta); mjere koje se odnose na pružanje

³⁹ Predmet C-303/15 *M. i S.*, EU:C:2016:771; predmet C-98/14 *Berlington*, EU:C:2015:386; spojeni predmeti C-213/11, C-214/11 i C-217/11 *Fortuna i drugi*, EU:C:2012:495; predmet C-65/05 *Komisija protiv Grčke*, EU:C:2006:673; predmet C-267/03 *Lindberg*, EU:C:2005:246; predmet C-137/17 *Van Gennip i dr.*, EU:C:2018:771; predmet C-727/17 *ECO-WIND Construction*, EU:C:2020:393.

⁴⁰ Sud EU-a pojasnio je u predmetu C-255/16 *Falbert*, EU:C:2017:983 da „nacionalne odredbe koje se ograničavaju na utvrđivanje uvjeta za poslovni nastan ili za pružanje usluga poduzetnika, kao što su one kojima se uvodi obveza ishoda prethodne dozvole za obavljanje neke profesionalne djelatnosti, ne predstavljaju tehničke propise”.

⁴¹ Vidjeti uvodnu izjavu 18. Direktive 98/48/EZ.

⁴² Predmet C-299/17 *VG Media*, EU:C:2019:716.

mrežnih usluga (npr. zakoni kojima se propisuju maksimalne naknade koje se mogu naplatiti, obvezno osiguranje ili obveze izvješćivanja) i mjere koje se odnose na primatelja takvih usluga (npr. ograničenje sudjelovanja na određenu dobnu skupinu, mjere koje se primjenjuju na određene kategorije primatelja, primjerice maloljetnike) te proširenje isključivog prava priređivanja određenih igara na sreću dodijeljenog javnom tijelu za cjelokupno državno područje tako da obuhvaća i ono koje se odvija putem interneta⁴³.

Izuzetno je važno naglasiti da se obveza prethodnog dostavljanja ne odnosi na sve nacрте nacionalnih propisa koji se, izravno ili neizravno, eksplicitno ili implicitno, mogu primjenjivati na usluge informacijskog društva. Za potrebe Direktive mora se unaprijed dostaviti samo ograničen broj nacрта nacionalnih propisa jasno definirane kategorije, točnije propisi koji su posebno usmjereni na usluge informacijskog društva. Preostali se propisi koji utječu na usluge ne dostavljaju.

S obzirom na prethodno navedeno, valja istaknuti da se u skladu s Direktivom zahtijeva dostavljanje regulatornih nacрта čije obrazloženje, sadržaj ili svrha⁴⁴ ukazuju na to da su oni izravno i otvoreno, u cijelosti ili dijelom, posvećeni regulaciji usluga informacijskog društva. Odredbe nacionalnog regulatornog instrumenta moraju se izričito sastaviti ili u svakom slučaju konkretno oblikovati tako da odražavaju da se određena djelatnost/usluga obavlja „na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga”.

Sljedeća točka koju valja naglasiti jest da se ne moraju dostaviti samo regulatorni instrumenti koji su u *cjelini* posvećeni uslugama informacijskog društva (npr. zakon o elektroničkom potpisu). Moraju se dostaviti i propisi *čiji se samo dio* (možda članak ili čak stavak) izričito odnosi na uslugu informacijskog društva (npr. u okviru zakona o pornografiji posebna odredba o odgovornosti pružatelja pristupa internetu)⁴⁵.

Smatra se da se propis „izričito odnosi na usluge informacijskog društva kada [s]e, s obzirom na njegovo obrazloženje i praktični dio” nekim njegovim odredbama nastoji ostvariti taj cilj ili svrha. Čak i u slučaju da iz samog teksta nacionalnog propisa ne proizlazi da se on, barem djelomično, izričito odnosi na reguliranje usluga informacijskog društva, ta svrha ipak može jasno proizlaziti iz obrazloženja tog propisa, kako ono proizlazi, sukladno nacionalnim pravilima o tumačenju koja su u tom pogledu relevantna, osobito iz pripremnih akata za navedeni propis⁴⁶.

S druge strane, nije potrebno dostavljati tehničke propise koji se tek neizravno, posredno ili uzgredno odnose na usluge informacijskog društva, tj. koji se općenito odnose na neku gospodarsku aktivnost, ne uzimajući u obzir uobičajene tehničke postupke za pružanje usluga informacijskog društva (npr. odredbu kojom se zabranjuje distribucija pedofilskog sadržaja bilo kojim sredstvom prijenosa, među ostalim putem interneta ili elektroničke pošte, među različitim mogućnostima širenja, ili odredbu koja se primjenjuje na uslugu posredovanja koja se pruža putem aplikacije za pametni telefon i koja je sastavni dio sveobuhvatne usluge čiji je glavni element usluga prijevoza⁴⁷). Slično tome, nacionalna mjera koja nije izričito usmjerena na informacijsko društvo, već se bez razlike primjenjuje na sve vrste usluga „autotaksi centrale”, telefonom ili

⁴³ Predmet C-275/19 *Sportingbet i Internet Opportunity Entertainment*, EU:C:2020:856.

⁴⁴ Predmet C-255/16 *Falbert*, prethodno citirana presuda, bilješka 41.

⁴⁵ Vidjeti uvodne izjave 17. i 18. Direktive 98/48/EZ.

⁴⁶ Predmet C-299/17 *VG Media*, EU:C:2019:716.

⁴⁷ Vidjeti presudu u predmetu C-320/16 *Uber France*, EU:C:2018:221.

putem računalne aplikacije, ne može se smatrati posebno usmjerenom na usluge informacijskog društva i stoga se ne može smatrati tehničkim propisom⁴⁸.

„(3) Ova se Direktiva ne primjenjuje na pravila koja se odnose na pitanja obuhvaćena zakonodavstvom Unije iz područja telekomunikacijskih usluga, kako su predviđene Direktivom 2002/21/EZ”⁴⁹.

U Direktivi 90/387/EEZ⁵⁰ (koja je stavljena izvan snage Direktivom 2002/21/EZ) telekomunikacijske usluge definirane su kao „usluge čije se pružanje u cijelosti ili većim dijelom sastoji od prijenosa i usmjeravanja signala u telekomunikacijskoj mreži putem telekomunikacijskih procesa, uz iznimku emitiranja radijskog i televizijskog programa”.

Razlog za to posebno izuzeće jest to što je u području telekomunikacijskih usluga (kao i finansijskih usluga, vidjeti sljedeći odjeljak) velik broj pitanja već usklađen i uklobljen u postojeći i dovoljno definiran regulatorni okvir na razini EU-a.

„(4) Ova se Direktiva ne primjenjuje na pravila koja se odnose na pitanja obuhvaćena zakonodavstvom Unije iz područja finansijskih usluga, kako su netaksativno navedene u popisu koji se nalazi u Prilogu II. ovoj Direktivi.”

Razlog za takvo izuzeće iz područja primjene Direktive identičan je prethodnom i rezultat je činjenice da su takvi propisi uklobljeni u već dovoljno ustaljen pravni okvir Unije.

Netaksativan popis finansijskih usluga naveden je kao smjernica u Prilogu II. Direktivi (EU) 2015/1535.

„(5) Uz izuzetak članka 5. stavka 3., ova se Direktiva ne primjenjuje na pravila koja donesu uređena tržišta ili su donesena za uređena tržišta u smislu Direktive 2004/39/EZ [...] ili koja donesu uređena tržišta ili su donesena za druga tržišta ili tijela koja se bave klirinškim poslovima ili namirom na tim tržištima.”

Direktivom 2004/39/EZ od 21. travnja 2004. uređuju se aktivnosti trgovanja na finansijskim tržištima i povećava zaštita ulagatelja⁵¹.

Zbog tog izuzeća propisi koje izrade ili koji su izrađeni za uređena tržišta, druga tržišta ili tijela koja se bave klirinškim poslovima ili namirom na tim tržištima ne podliježu obvezi prethodnog dostavljanja. Jedina obveza kojoj takvi propisi podliježu, u interesu minimalne transparentnosti, jest obveza *ex post* dostavljanja, tj. propisi se trebaju dostaviti Komisiji nakon donošenja na nacionalnoj razini u skladu s člankom 5. stavkom 3., što je, kako je naznačeno u članku 1. točki 5., jedina odredba Direktive koja se odnosi na te propise.

„(f) ‚tehnički propis’ znači tehničke specifikacije i ostali zahtjevi ili propisi koji se odnose na usluge, uključujući odgovarajuće administrativne odredbe pridržavanje kojih je obavezno, *de jure*

⁴⁸ Predmet C-62/19 *Star Taxi App*, EU:C:2020:980.

⁴⁹ Vidjeti bilješku 25.

⁵⁰ Direktiva Vijeća 90/387/EEZ od 28. lipnja 1990. o uspostavi unutarnjeg tržišta telekomunikacijskih usluga provedbom Osiguranja otvorene mreže (SL L 192, 24.7.1990., str. 1.).

⁵¹ Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima finansijskih instrumenata (SL L 145, 30.4.2004., str. 1.) stavljena je izvan snage Direktivom 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu finansijskih instrumenata (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.) s učinkom od 3. siječnja 2018.

ili *de facto*, kada je riječ o stavljanju na tržište, pružanju neke usluge, poslovnom nastanu nekog operatera usluga ili korištenju u nekoj državi članici ili najvećem dijelu iste, kao i zakonima i drugim propisima država članica, osim onih navedenih u članku 7. koji zabranjuju proizvodnju, uvoz, marketing ili korištenje nekog proizvoda ili zabranjuju pružanje ili korištenje neke usluge ili poslovni nastan kao operatera usluga.”

U sklopu definicije koncepta „tehničkog propisa” u stavku (f) navode se informacije o vrsti tekstova koji se moraju dostaviti u skladu s postupkom pružanja informacija koji je u tom području utvrđen Direktivom.

S jedne su strane „tehničke specifikacije” i „ostali zahtjevi” ili „propisi o uslugama” (vidjeti prethodne definicije), koje utvrđuju države članice i koji se primjenjuju na industrijske i poljoprivredne proizvode te na usluge informacijskog društva, a s druge su strane „zakoni i drugi propisi država članica kojima se zabranjuju određene utvrđene djelatnosti”.

Da bi se „tehnička specifikacija”, „ostali zahtjevi” ili „propis o uslugama” smatrali *tehničkim propisom*, moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- moraju biti „obvezni” (tj. *de jure* ili *de facto* obvezujući, vidjeti u daljnjem tekstu). To svojstvo, tipično za dokumente koje izrađuju javne vlasti na koje se odnosi ova Direktiva, glavna je razlika između *tehničkog propisa* i *norme*, koju izrađuju tijela iz privatnog sektora i koja je u osnovi dobrovoljna⁵².
- moraju utjecati na prodaju ili upotrebu industrijskih i poljoprivrednih proizvoda, pružanje usluge ili poslovni nastan operatera usluga u državi članici ili znatnom dijelu te države.

Administrativni propisi koji se primjenjuju na specifikaciju, „ostale zahtjeve” ili „propis o uslugama” mogu isto tako biti tehnički propisi u smislu Direktive. Ove mjere, kao i svi tehnički propisi, moraju se dostaviti u skladu s Direktivom kada potječu od središnjih vlasti država članica ili od jednog od njihovih tijela, kako je navedeno na popisu koji je Komisija sastavila u okviru stalnog odbora nadležnog za Direktivu^{53, 54}.

Određene tehničke specifikacije, „ostali zahtjevi” ili propisi o uslugama koji zadovoljavaju definiciju tehničkih propisa izuzeti su iz područja primjene Direktive, posebno ako su samo u skladu s obvezujućim aktima Unije⁵⁵ ili ako su ograničeni na provedbu presude Suda Europske unije, kako je utvrđeno u članku 7. Direktive.

„Obvezna” priroda tehničke specifikacije, „drugog zahtjeva” ili propisa o uslugama može im se pripisati na dva načina:

1. *de jure*, kada je njihovo pridržavanje obvezno na temelju mjere koja potječe izravno od mjerodavnih javnih vlasti ili koja im se može pripisati.

⁵² Međutim, u određenim slučajevima usklađenost s normom može postati obvezna pa ona tada dobiva status „tehničkog propisa”;

⁵³ Predmet C-62/19 *Star Taxi App*, EU:C:2020:980.

⁵⁴ Popis tijela koja moraju dostavljati nacрте tehničkih propisa (povrh središnjih vlasti država članica) (članak 1. točka 11. Direktive 98/34/EZ) (SL C 127, 31.5.2006., str. 14.).

⁵⁵ Predmet C-390/99 *Canal Satélite Digital*, EU:C:2002:34; predmet C-443/98 *Unilever*, EU:C:2000:496.

Primjerice, uvjeti u pogledu proizvodnje džema i konzerviranog voća manjeg opsega, utvrđeni propisom, smatrat će se tehničkim propisom koji je *de jure* obavezan. Isto će se odnositi na zabranu upotrebe plastičnih boca za prodaju mineralne vode, kako je utvrđeno uredbom itd.;

2. *de facto*, kada tehnička specifikacija nije propisana formalnim i obavezujućim aktom dotične države, ali država potiče njezino pridržavanje. Zbog sličnih učinaka koje ove mjere mogu imati na trgovinu, one se smatraju jednakima obavezujućim propisima.

Stavak (f) sadržava tri primjera najvažnijih i najučestalijih *de facto* tehničkih propisa kako bi se pojasnio pojam koji nije bio definiran u prvoj inačici Direktive, zbog čega je dolazilo do različitih tumačenja koja su dovodila u pitanje ispravnu provedbu postupka pružanja informacija.

„*De facto* tehnički propisi uključuju:

i. zakone i druge propise neke države članice koji se odnose na tehničke specifikacije ili druge zahtjeve ili propise o uslugama ili na profesionalne kodekse ili kodekse prakse koji se sa svoje strane odnose na tehničke specifikacije ili druge zahtjeve ili propise o uslugama, pridržavanje kojih ostavlja dojam usklađenosti s obavezama što ih nameću gore spomenuti zakoni i drugi propisi;”

Navedeni zakoni i drugi propisi mjere su koje su donijele nacionalne vlasti, a odnose se na tehničke specifikacije ili „ostale zahtjeve”⁵⁶ ili na propise o uslugama koje obično utvrđuju tijela koja nisu država (nacionalno tijelo za normizaciju) i koji sami po sebi nisu obvezni (na primjer, norme, profesionalni kodeksi ili kodeksi prakse), ali njihovo se pridržavanje potiče jer se ostavlja dojam usklađenosti proizvoda ili usluge s odredbama prethodno navedenih mjera.

To je slučaj osobito ako zakon o osiguranju oslobađa korisnike proizvoda koji udovoljavaju određenim neobveznim normama od odgovornosti dokazivanja usklađenosti s obveznim zahtjevima, s obzirom na to da ti proizvodi ostavljaju dojam usklađenosti sa zahtjevima.

„ii. dobrovoljne sporazume u kojima je ugovorna stranka neko državno tijelo, a koji u općem interesu osiguravaju poštovanje tehničkih specifikacija ili drugih zahtjeva ili propisa koji se odnose na usluge, uz izuzeće specifikacija iz natječaja za javne nabave;”

Sporazumi sklopljeni između gospodarskih subjekata kojima se utvrđuju tehničke specifikacije ili ostali zahtjevi za određene proizvode ili propisi o uslugama nisu obavezujući kao takvi zbog toga što potječu iz privatnog sektora. Ipak, ti se sporazumi smatraju *de facto* tehničkim propisima ako je država potpisnica jednog od tih sporazuma.

To postaje sve češća pojava jer su takvi sporazumi postali instrumenti nacionalne regulatorne politike. Neke ih države članice često upotrebljavaju u sektorima kao što su automobilska, kemijska i naftna industrija, u većini slučajeva iz ekoloških razloga, primjerice za smanjenje emisija onečišćujućih tvari iz vozila, ispuštanja štetnih tvari u vodu ili upotrebe određenih vrsta ambalaže itd. U području usluga informacijskog društva dobar je primjer takvog dobrovoljnog sporazuma dostavljeni tekst, kao što je nacrt kodeksa prakse o dobrovoljnom zadržavanju dostavljenih podataka.

⁵⁶ U smislu članka 1. stavaka (c) i (d) Direktive, kao što je prethodno objašnjeno.

Takvi sporazumi omogućuju veću fleksibilnost u provedbi mjera potrebnih za ostvarenje zakonodavnih ciljeva, što se osigurava dobrovoljnim sudjelovanjem industrije.

Država mora biti uključena u te sporazume da bi oni pripadali području primjene Direktive (EU) 2015/1535. Da bi državno tijelo moglo ispuniti obvezu obavješćivanja koja mu je propisana i uzeti u obzir primjedbe Komisije ili države članice u okviru postupka pružanja informacija utvrđenog Direktivom, jedna od ugovornih stranaka mora biti država.

„iii. tehničke specifikacije ili druge zahtjeve ili pravila o uslugama povezane s fiskalnim ili financijskim mjerama koje utječu na potrošnju proizvoda ili usluga kroz poticanje pridržavanja takvih tehničkih specifikacija ili drugih zahtjeva ili propisa o uslugama; nisu uključene tehničke specifikacije ili drugi zahtjevi ili propisi o uslugama povezani s nacionalnim sustavima socijalnog osiguranja.”

Fiskalne ili financijske mjere iz ovog stavka utvrđuju nacionalne javne vlasti u svrhu koja nije uobičajena svrha fiskalnog zakonodavstva država članica.

Smatraju se učinkovitim instrumentima za provedbu politika donesenih na nacionalnoj razini, posebno s ciljem zaštite okoliša i primatelja usluga (prvenstveno potrošača) s obzirom na to da su u osnovi namijenjene utjecanju na ponašanje potonjih u vezi s određenim proizvodom ili uslugom.

Ova je odredba Direktive nastala zbog slučajeva poreznih poticaja dodijeljenih za „čista vozila” koja su zadovoljavala određena ograničenja emisija ili su bila opremljena katalizatorima. Iskustvo je pokazalo da su države članice često uvjetovale poticaje određenim kriterijima, a posljedica toga bio je sustav koji je u suprotnosti s pravom Unije. Postalo je jasno da je potrebno preispitati i takve nacerte.

Spomenuta kategorija posebno uključuje mjere kojima se želi potaknuti na kupnju proizvoda koji su u skladu s određenim specifikacijama, i to odobravanjem instrumenta financiranja (na primjer, subvencije za kupnju određenih uređaja za grijanje koji su u skladu s definiranim tehničkim zahtjevima), ili kojima se želi odvratiti od njihove kupnje (na primjer, izuzeće bespovratnih sredstava u građevinskoj industriji ako se rabe materijali određenih svojstava). Kategorija uključuje i fiskalne ili financijske mjere koje mogu utjecati na potrošnju tako što potiču ispunjavanje „ostalih zahtjeva” u smislu Direktive (na primjer, oslobođanje od ekoporeza za pakiranje proizvoda ako je uspostavljen sustav povratnih naknada ili izuzeće od ekoporeza za određene proizvode ako je uspostavljen sustav prikupljanja i recikliranja). Slično tome, ova kategorija odnosi se na mjere kojima je cilj potaknuti kupnju usluga koje imaju određene značajke ili odvratiti od nje (npr. usluge koje su primljene putem određenih uređaja ili koje potječu od operatera s nastanom u određenim područjima).

Direktiva (EU) 2015/1535 ne obuhvaća cjelokupno fiskalno ili financijsko zakonodavstvo država članica, već se odnosi samo na „tehničke specifikacije”, „ostale zahtjeve” ili propise o uslugama povezane s fiskalnim ili financijskim mjerama kojima je cilj promijeniti ponašanje potrošača ili primatelja usluga⁵⁷. Fiskalna ili financijska mjera sama po sebi nije predmet razmatranja Komisije ni država članica. Ocjena mjere koju provode Komisija i druge države članice ograničena je na tehničke specifikacije ili ostale zahtjeve ili propise o uslugama koje sadržava, a njihove detaljne primjedbe ili mišljenja mogu se odnositi samo na aspekte mjere koji bi mogli ometati trgovinu ili, kad je riječ o propisima o uslugama, slobodno kretanje usluga ili slobodu poslovnog nastana

⁵⁷ Predmet C-711/19 *Admiral Sportwetten i dr.*, EU:C:2020:812.

operatera usluga. S predmetnim nacrtima posebno se postupa i u pogledu razdoblja mirovanja (vidjeti članak 7. stavak 4.) jer nije utvrđeno razdoblje mirovanja u kojemu države članice trebaju donijeti te tekstove (vidjeti poglavlje II. odjeljak III. u nastavku).

Valja naglasiti da se nacrt zakonodavnog akta koji sadržava „fiskalne ili financijske mjere” u smislu Direktive (EU) 2015/1535 mora dostaviti u skladu s tom direktivom, čak i ako predmetne mjere čine državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a jer se i tada moraju dostaviti Komisiji u skladu s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a, prije nego što takve mjere stupe na snagu.

Isključene su i mjere povezane s nacionalnim sustavima socijalnog osiguranja (na primjer, uredba kojom se povrat novca za lijek uvjetuje određenom vrstom pakiranja).

Nacionalni zakoni i drugi propisi koji su namijenjeni zabrani proizvodnje, uvoza, marketinga ili korištenja nekog proizvoda ili, u slučaju usluga informacijskog društva, zabrani pružanja ili korištenja neke usluge ili poslovnog nastana kao operatera usluga, smatraju se tehničkim propisima za potrebe obveze dostavljanja prema Direktivi (EU) 2015/1535, uz tehničke specifikacije, „ostale zahtjeve” i propise o uslugama kojima se propisuju *de jure* i *de facto* obvezni zahtjevi.

Da bi se mjere svrstale u četvrtu kategoriju tehničkih propisa koja se odnosi, među ostalim, na zabranu upotrebe, njihovo područje primjene mora premašivati ograničenja za određene moguće namjene predmetnog proizvoda ili usluge i ne smije uključivati samo ograničenje njihove upotrebe. Navedena kategorija tehničkih propisa konkretno se odnosi na nacionalne mjere kojima se ne ostavlja mjesta nikakvoj drugoj upotrebi kojoj dotični proizvod razumno može poslužiti, osim isključivo marginalnoj^{58, 59}.

Takve zabrane čine konačan oblik tehničkog propisa. Ako se ne mogu opravdati člankom 36. ili 52. UFEU-a ili nisu razmjerne u odnosu na bitne zahtjeve u okviru sudske prakse Suda EU-a, one su u pravom smislu riječi prepreke slobodnom kretanju robe i usluga te slobodi poslovnog nastana na području Unije⁶⁰.

„Ovo uključuje tehničke propise koje nameću službe imenovane od strane država članica, a koji se nalazi na popisu uspostavljenom i ažuriranom prema potrebi od strane Komisije u okviru Odbora spomenutog u članku 2.

Isti postupak koristi se također za izmjenu te liste;”

Popis tijela na koje se upućuje u ovom stavku objavljen je u *Službenom listu Europske unije*⁶¹.

„(g) ‚nacrt tehničkog propisa’ znači tekst neke tehničke specifikacije ili drugog zahtjeva ili propisa o uslugama, uključujući administrativne odredbe, formulirane s ciljem njihova donošenja ili donošenja u obliku nekog tehničkog propisa, koji je u fazi pripreme tijekom koje se još uvijek mogu napraviti bitne izmjene.”

⁵⁸ Predmet C-267/03 *Lindberg*, EU:C:2005:246 i predmet C-144/16 *Município de Palmela*, EU:C:2017:76.

⁵⁹ Predmet C-727/17 *ECO-WIND Construction*, EU:C:2020:393.

⁶⁰ Predmet C-303/04 *Lidl Italia*, EU:C:2005:528.

⁶¹ Popis tijela koja moraju dostavljati nacрте tehničkih propisa (povrh središnjih vlasti država članica) (članak 1. točka 11. Direktive 98/34/EZ) (SL C 127, 31.4.2006., str. 14.).

U navedenom se stavku definira pojam „nacrt tehničkog propisa”: da bi se mogao smatrati nacrtom, tehnički propis mora biti u fazi pripreme tijekom koje se mogu napraviti „bitne izmjene” teksta.

Postupak pružanja informacija utvrđen Direktivom u području tehničkih propisa uključuje mogućnost da, po završetku razmatranja nacrt koji su joj poslani, Komisija i države članice zatraže od regulatornog tijela da izmijeni bilo koji tekst koji se smatra suprotnim pravilima unutarnjeg tržišta.

Na svakoj je državi članici da u skladu sa svojim zakonodavnim postupkom odluči u kojoj se fazi Komisiji trebaju poslati nacrti tehničkih propisa, sve dok je još moguće napraviti bitne izmjene.

U tom pogledu valja primijetiti da se nacionalna mjera koja uključuje ponavljanje ili zamjenu postojećih tehničkih propisa koji su, ako su doneseni nakon stupanja na snagu Direktive 83/189/EEZ, propisno dostavljeni Komisiji, pri čemu im se ne dodaju nove ni dodatne specifikacije, ne može smatrati „nacrtom” tehničkog propisa u smislu članka 1. stavka (g) Direktive (EU) 2015/1535 i, prema tome, podložnom obvezi dostavljanja⁶².

Stavci od 2. do 6. članka 1. Direktive sadržavaju sljedeće izuzetke:

„2. Ova se Direktiva ne odnosi na:

(a) usluge radijskog emitiranja;

(b) usluge televizijskog emitiranja obuhvaćene člankom 1. stavkom 1. točkom (e) Direktive 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁶³.

3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na pravila koja se odnose na pitanja obuhvaćena zakonodavstvom Unije iz područja telekomunikacijskih usluga, kako su predviđene Direktivom 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁴.”

U Direktivi 2002/21/EZ elektronička komunikacijska usluga definira se kao „usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu i sastoji se u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u radiodifuzijskim mrežama, ali isključujući usluge pružanja sadržaja i obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga; ona ne obuhvaća usluge informacijskog društva, u skladu s definicijom iz članka 1. Direktive 98/34/EZ, koje se ne sastoje, u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama”.

„4. Ova se Direktiva ne primjenjuje na pravila koja se odnose na pitanja obuhvaćena zakonodavstvom Unije iz područja financijskih usluga, kako su netaksativno navedene u popisu koji se nalazi u Prilogu II. ovoj Direktivi.”

⁶² Predmet C-33/97, *Colim*, presuda od 3. lipnja 1999., EU:C:1999:274, točka 22.

⁶³ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

⁶⁴ Vidjeti bilješku 25.

Razlog za takvo izuzeće iz područja primjene Direktive identičan je prethodno navedenom i rezultat je činjenice da su takva pravila uklopljena u već dovoljno ustaljen pravni okvir Europske unije.

Netaksativan popis financijskih usluga naveden je isključivo kao smjernica u Prilogu II. Direktivi (EU) 2015/1535.

„5. Uz izuzetak članka 5. stavka 3., ova se Direktiva ne primjenjuje na pravila koja donesu uređena tržišta ili su donesena za uređena tržišta u smislu Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁵ ili koja donesu uređena tržišta ili su donesena za druga tržišta ili tijela koja se bave klirinškim poslovima ili namirom na tim tržištima.”

Zbog tog izuzeća propisi koje izrade ili koji su izrađeni za uređena tržišta, druga tržišta ili tijela koja se bave klirinškim poslovima ili namirom na tim tržištima ne podliježu obvezi prethodnog dostavljanja. Jedina obveza kojoj takvi propisi podliježu, u interesu minimalne transparentnosti, jest obveza *ex post* dostavljanja, tj. propisi se trebaju dostaviti Komisiji nakon donošenja na nacionalnoj razini u skladu s člankom 5. stavkom 3., što je, kako je naznačeno u članku 1. točki 5. četvrtom podstavku, jedina odredba Direktive koja se odnosi na te propise.

„6. Ova se Direktiva ne primjenjuje na mjere koje države članice uvode na temelju Ugovora radi zaštite osoba, posebno radnika, prilikom uporabe proizvoda, ako te mjere ne utječu na proizvode.”

Ova odredba potkrepljuje koncept koji je već izražen u članku 1. stavcima (c) i (d) Direktive, prema kojemu su obuhvaćene tehničke specifikacije koje utječu na svojstva proizvoda.

⁶⁵ Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata (SL L 145, 30.4.2004., str. 1.) stavljena je izvan snage 2. siječnja 2018. Direktivom 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

POGLAVLJE II.: POSTUPAK KOJI SE ODNOSI NA TEHNIČKE PROPISE

I. Dostavljanje i distribucija informacija o nacrtima tehničkih propisa i moguća očitovanja Komisije i država članica

„Članak 5.

1. Pridržavajući se članka 7., države članice Komisiji bez odlaganja dostavljaju sve nacрте tehničkih propisa, osim ako se njima u cijelosti prenosi tekst međunarodne ili europske norme, u kom su slučaju dovoljne informacije o toj normi; one Komisiji istodobno dostavljaju obrazloženje u kojemu navode razloge za donošenje tehničkog propisa, ako ti razlozi već nisu pojašnjeni u nacrtu.

Države članice, tamo gdje je to primjereno i ako to nisu prije učinile, istodobno dostavljaju Komisiji i tekst osnovnih zakonodavnih odnosno regulatornih odredaba koje se prvenstveno i izravno tiču dotičnih propisa, ako je poznavanje tog teksta potrebno za ocjenu implikacija nacрта tehničkog propisa.

Država članica Komisiji ponovno dostavlja nacrt tehničkih propisa u skladu s gore navedenim uvjetima iz prvog i drugog podstavka ovog stavka svaki put kada unese izmjene kojima se značajno mijenja njegov opseg ili skraćuje prvobitni raspored provedbe odnosno utvrđuju dodatne specifikacije i zahtjevi ili postojeće specifikacije i zahtjevi čine restriktivnijima.

Ako se nacrtom tehničkih propisa posebno želi ograničiti prodaja odnosno uporaba kemijske tvari, priprema ili proizvoda zbog javnog zdravlja odnosno zaštite potrošača ili okoliša, države članice također šalju sažetak svih relevantnih podataka o toj tvari, pripremu odnosno proizvodu te poznatim i raspoloživim nadomjescima odnosno upute na te podatke, ako su te informacije raspoložive, te priopćuju očekivane učinke mjere na javno zdravlje, zaštitu potrošača i okoliša, zajedno s analizom rizika koja se prema potrebi obavlja u skladu s općim načelima ocjene rizika kemijskih tvari, kako je navedeno u relevantnom dijelu odjeljka II.3 Priloga XV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁶.

Komisija o nacrtu tehničkih propisa i svim dokumentima koji su joj dostavljeni bez odlaganja obavješćuje ostale države članice; ona nacrt može uputiti i odboru iz članka 2. ove Direktive radi dobivanja njegova mišljenja te prema potrebi i odboru koji je nadležan za predmetno područje.

Kada su u pitanju tehničke specifikacije ili drugi zahtjevi ili pravila o uslugama iz članka 1. stavka 1. točke (f) drugog podstavka podtočke iii. [...], Komisija i države članice mogu dostaviti svoje detaljne primjedbe i mišljenja samo u vezi s aspektom mjere koji bi mogao ometati trgovinu, ali ne i u vezi s fiskalnim odnosno financijskim aspektima mjere.

⁶⁶ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006., str. 1.).

2. Komisija i države članice svoje primjedbe dostavljaju državi članici koja je poslala nacrt tehničkog propisa; ta država članica ih prilikom izrade tehničkog propisa uzima u obzir u najvećoj mogućoj mjeri.

3. Države članice Komisiji bez odlaganja dostavljaju konačan tekst tehničkog propisa.

4. Informacije koje se dostavljaju na temelju ovog članka nisu povjerljive, osim ako država članica koja ih je dostavila to izričito zahtijeva. Svi se takvi zahtjevi obrazlažu.

U takvom slučaju odbor iz članka 2. i državna tijela mogu zatražiti stručni savjet fizičkih i pravnih osoba iz privatnog sektora nakon što provedu odgovarajuće mjere predostrožnosti.

5. Ako je nacrt tehničkog propisa sastavni dio mjera koje se Komisiji dostavljaju u fazi nacrt na temelju nekog drugog akta Unije, države članice informacije iz stavka 1. mogu dostaviti na temelju tog drugog akta, ali pritom moraju formalno naznačiti da ta dostava informacija također predstavlja i dostavu za potrebe ove Direktive.

Ako se Komisija ne očituje o nacrtu tehničkog propisa na temelju ove Direktive, to ne dovodi u pitanje odluke koje bi se mogle donijeti na temelju drugih akata Unije.”

U članku 5. nabrojane su obveze država članica i Komisije u skladu s postupkom pružanja informacija u području tehničkih propisa i moguća očitovanja koja su im na raspolaganju, osim očitovanja koja se odnose na razdoblja mirovanja iz članka 6. Direktive koja treba poštovati prije donošenja dostavljenih nacrti.

Prva faza: obveza obavješćivanja

a) Obveze država članica

1. Opća pravila

Kako bi se zajamčila transparentnost nacionalnih inicijativa, u članku 5. Direktive zahtijeva se od država članica da Komisiji bez odlaganja dostavljaju sve nacрте tehničkih propisa koje planiraju donijeti.

Mora se u cijelosti poslati tekst nacrti akta koji sadržava nacrt tehničkog propisa⁶⁷. Međutim, samo tehnički propisi podliježu obvezi mirovanja.

Štoviše, kada nacrt uključuje ugrađivanje međunarodne ili europske norme u cijelosti u unutarnje pravo, država članica može se pozvati na predmetnu normu i ne mora dostaviti cjeloviti tekst⁶⁸.

Država članica mora u vrijeme dostavljanja poslati Komisiji i tekst osnovnih zakonodavnih i regulatornih odredaba kako bi dala pravni kontekst dostavljenog nacrti i olakšala njegovo

⁶⁷ Predmet C-279/94 *Komisija protiv Italije*, EU:C:1996:396; predmet C-336/14 *Ince*, EU:C:2016:72; predmet C-144/16 *Município de Palmela*, EU:C:2017:76.

⁶⁸ Takvo upućivanje omogućuje Komisiji i državama članicama koje to žele da bez poteškoća pristupe tekstu norme koja je postala obvezna.

ocjenjivanje (na primjer, ako se dostavljenim nacrtom izmjenjuje osnovni tekst)⁶⁹. Ako se te osnovne zakonodavne i regulatorne odredbe ne pošalju, Komisija ih po primitku nacрта može zatražiti.

Ta je obveza povezana s obvezom obavješćivanja o razlozima kojima se obrazlaže donošenje predloženih mjera⁷⁰.

Kako bi se olakšalo razumijevanje i analiza nacрта, državama članicama preporučuje se da dostave i sve dodatne pravne ili gospodarske informacije koje potkrepljuju njihovo obrazloženje i učinak donošenja predloženog tehničkog propisa (procjena učinka, statistički podaci, gospodarski podaci povezani s tržištem predmetnog sektora itd.).

Svaka država članica određuje središnju koordinacijsku točku odgovornu za dostavljanje nacрта tehničkih propisa Komisiji i za koordinaciju s resornim ministarstvima na nacionalnoj razini (popis tih središnjih koordinacijskih točaka, takozvanih „kontaktnih točaka”, dostupan je na stranici <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/contact/>).

Dostavljanje nacрта tehničkog propisa Komisiji u praksi podrazumijeva podnošenje obavijesti Komisiji.

Ta obavijest sadržava 16 točaka, od kojih svaka odgovara konkretnim traženim informacijama. Na primjer, u točki 16. država članica koja dostavlja nacrt mora navesti obuhvaća li nacrt aspekte TBT-a (Sporazuma WTO-a o tehničkim preprekama u trgovini) ili sanitarne i fitosanitarne (SFS) aspekte.

Nakon donošenja dostavljenog nacрта država članica koja ga dostavlja mora poslati Komisiji konačan tekst tehničkog propisa (vidjeti članak 5. stavak 3. Direktive). Komisija će tako moći razmotriti je li država članica uskladila tekst s pravom Unije i po potrebi poduzeti sve potrebne mjere.

Ako je država članica donijela dostavljeni nacrt ne uzimajući u obzir detaljno mišljenje o nacrtu tehničkog propisa koje su izdale Komisija ili druge države članice, Komisija može pokrenuti postupak zbog povrede u skladu s člankom 258. UFEU-a⁷¹.

Države članice mogu same pokrenuti postupak pred Komisijom, u skladu s člankom 259. UFEU-a, kako bi pred Sudom EU-a pokrenule postupak zbog povrede protiv države članice za koju smatraju da nije ispunila svoje obveze⁷².

⁶⁹ Predmet C-145/97 *Komisija protiv Belgije*, EU:C:1998:212.

⁷⁰ Razmatranje iznesenih razloga pokazuje da se oni najčešće odnose na zaštitu osoba ili životinja, okoliš, javnu sigurnost ili na informiranje potrošača.

⁷¹ U članku 258. UFEU-a (bivšem članku 226.) propisuje se da „[a]ko smatra da neka država članica nije ispunila neku obvezu temeljem Ugovorâ, Komisija o tom predmetu, nakon što je dotičnoj državi dala priliku da se očituje, daje obrazloženo mišljenje. Ako dotična država ne postupi u skladu s mišljenjem u roku koji odredi Komisija, Komisija taj predmet može uputiti Sudu Europske unije.”

⁷² U članku 259. UFEU-a (bivšem članku 227.) propisuje se da „[d]ržava članica koja smatra da neka druga država članica nije ispunila neku obvezu temeljem Ugovorâ može predmet uputiti Sudu Europske unije.

Prije nego što neka država članica pokrene postupak protiv druge države članice zbog navodne povrede obveze temeljem Ugovorâ, predmet mora uputiti Komisiji.

Nakon što je svakoj od zainteresiranih država pružena prilika da iznese svoje navode i da se izjasni o navodima druge stranke, u usmenom i pisanom obliku, Komisija daje obrazloženo mišljenje.

2. Posebni slučajevi

2.1. **Jedinstvena dostava više akata Unije.**

Obveza dostavljanja, osim postupka dostavljanja nacrtu utvrđenog Direktivom (EU) 2015/1535, predviđa se i nizom drugih zakonodavnih akata EU-a. Kako bi se olakšao taj zadatak državama članicama i Komisiji u slučaju preklapanja postupaka dostavljanja dokumenata, tj. kad se u nekoliko akata Unije zahtijeva od države članice da dostavi isti tekst u fazi nacrtu, uspostavljen je postupak „jedinstvene kontaktne točke”.

Države članice mogu dostaviti dokumente samo jednom, no moraju u vrijeme dostave (pod točkom 7. obavijesti) navesti sve konkretne akte Unije prema kojima će se dostava nacrtu smatrati valjanom.

Nakon službene obavijesti da je dostava valjana za nekoliko postupaka EU-a nacionalni se nacrt zasebno razmatra na temelju svakog akta Unije na koji upućuje i podliježe mišljenju Komisije u sklopu svakog postupka.

Zbog toga izostanak očitovanja Komisije o takvom nacrtu teksta prema Direktivi (EU) 2015/1535 „ne dovodi u pitanje odluke koje bi se mogle donijeti na temelju drugih akata Unije” (vidjeti članak 5. stavak 5. drugi podstavak).

2.2. Osnovne zakonodavne odredbe koje su već dostavljene. Radi iste te učinkovitosti države članice izuzete su od obveze slanja Komisiji tekstova osnovnih zakonodavnih i regulatornih odredaba koje se odnose na nacrt tehničkog propisa ako je taj tekst već prethodno dostavljen.

To je slučaj, na primjer, kada je nacrt tehničkog propisa namijenjen izmjeni tehničkog propisa koji je prethodno dostavljen.

Država članica koja ga dostavlja mora u točki 10. obavijesti navesti upućivanja i brojeve pod kojima su dostavljeni osnovni tekstovi.

2.3. Dodatna dokumentacija. S druge strane, Direktivom se predviđa obveza za države članice u pogledu nacrtu tehničkih propisa namijenjenih ograničavanju prodaje, odnosno upotrebe kemijske tvari, pripravka ili proizvoda zbog javnog zdravlja, odnosno zaštite potrošača ili okoliša (usp. članak 5. stavak 1. četvrti podstavak).

Države članice za takve nacрте moraju dostaviti sažetak svih relevantnih podataka o toj tvari, pripravku ili proizvodu te o poznatim nadomjescima, odnosno upute na te podatke, te priopćiti očekivane učinke mjere zajedno s rezultatima analize rizika.

Ako Komisija u roku od tri mjeseca od dana kada joj je predmet dostavljen ne da mišljenje, izostanak takvog mišljenja nije zapreka za upućivanje predmeta Sudu.”

Direktivom se u tom smislu propisuje da se analiza mora provesti u skladu s općim načelima iz Uredbe REACH⁷³.

2.4. Nova dostava. Države članice moraju ponovno dostaviti nacrt koji je već razmotren u skladu s odredbama Direktive ako su u međuvremenu napravljene bitne izmjene teksta.

U članku 5. stavku 1. trećem podstavku utvrđeno je da se izmjene teksta smatraju bitnima ako se njima značajno mijenja njegov opseg ili skraćuje prvobitni raspored njegove provedbe⁷⁴, odnosno ako se utvrđuju dodatne specifikacije i zahtjevi⁷⁵ ili se postojeće specifikacije i zahtjevi čine restriktivnijima.

Treba naglasiti da dostavljanje nije potrebno u slučaju jednostavnog ponavljanja odredbi koje su već primjenjive (na primjer, u slučaju konsolidacije), a koje nemaju pravni učinak ili, naravno, u slučajevima koji su predviđeni u članku 7. Direktive (npr. uvrštavanje u tekst primjedbi Komisije navedenih u detaljnom mišljenju⁷⁶, vidjeti u daljnjem tekstu).

b) Obveze Komisije

Kada se Komisiji dostavi novi nacrt nacionalnog tehničkog propisa, ona mora svim ostalim državama članicama prenijeti sve informacije koje je dotična država članica dostavila (članak 5. stavak 1. peti podstavak Direktive).

Obavješćivanje o informacijama omogućuje svim državama članicama da budu u potpunosti uključene u postupak praćenja utvrđen Direktivom.

Komisija postavlja dostavljene nacрте i njihove prijevode i na svoje internetske stranice⁷⁷, koje svim gospodarskim subjektima na jedinstvenom tržištu nude priliku da ih prouče i izraze svoje stavove o nacrtima nacionalnog zakonodavstva, osim ako, prema članku 5. stavku 4. Direktive, država članica koja ih je dostavila izričito zahtijeva da se informacije dostavljene Komisiji iznimno smatraju povjerljivima s obzirom na gospodarske subjekte te podnese obrazloženje za takav zahtjev.

Na povjerljivost nacрта tehničkih propisa, utvrđenu člankom 5. stavkom 4. Direktive, treba se pozivati u iznimnim slučajevima jer ona nije u skladu s načelom transparentnosti. Komisija pažljivo prati upotrebu povjerljivih podnesaka država članica prema članku 5. stavku 4. Direktive i poduzima potrebne mjere u slučaju sumnje na zlouporabu te odredbe⁷⁸. Kao što je propisano člankom 5. stavkom 4. Direktive, takvi zahtjevi moraju biti obrazloženi. Komisija uvrštava te

⁷³ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije (SL L 396, 30.12.2006., str. 1.).

⁷⁴ U predmetu C-307/13 *Ivansson i dr.*, EU:C:2014:2058, Sud je utvrdio da je datum koji su konačno odabrala nacionalna tijela za stupanje na snagu nacionalne mjere podložan obvezi dostavljanja obavijesti Komisiji, kako je predviđeno člankom 8. stavkom 1. trećim podstavkom Direktive 98/34/EZ (sada članak 5. stavak 1. Direktive (EU) 2015/1535), ako je zaista došlo do promjene u rasporedu provedbe navedene nacionalne mjere i ako je promjena značajna, a na nacionalnom je sudu koji je uputio zahtjev da to provjeri.

⁷⁵ Predmet C-317/92 *Komisija protiv Njemačke*, EU:C:1994:212.

⁷⁶ Predmet C-26/11 *Belgische Petroleum Unie i drugi*, EU:C:2013:44.

⁷⁷ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/>

⁷⁸ U tom pogledu vidjeti Odluku Ombudsmana u predmetu 2204/2018/TE.

razloge u bazu podataka TRIS. Osim toga, određene osnovne informacije o dostavljenoj mjeri, kao što je njezin naslov, uvijek su dostupne u bazi podataka TRIS.

Direktiva daje mogućnost Komisiji da nacrt uputi stalnom odboru ili „odboru koji je nadležan za predmetno područje” radi dobivanja njegova mišljenja (članak 5. stavak 1. peti podstavak Direktive). U potonje se ubrajaju odbori koji se bave sektorskim direktivama, kao što je Odbor za ocjenjivanje sukladnosti i nadzor tržišta telekomunikacija (TCAM), osnovan Direktivom 99/5/EZ⁷⁹ o radijskoj opremi.

Komisija je u praksi odgovorna za upravljanje postupkom pružanja informacija u području tehničkih propisa. Cjelokupni postupak, uključujući očitovanja o dostavljenim nacrtima, temelji se na sustavu elektroničke razmjene podataka, koji se prenose u skladu s nazivljem koje utvrdi Komisija.

Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike središnja je točka za primanje svih poruka, tekstova i obavijesti koje dostave države članice, bez obzira na područje nacrta propisa (strojarstvo, prehrambeni i poljoprivredni proizvodi, promet, građevinski proizvodi, usluge informacijskog društva itd.). Dostavljeni se nacrt nakon primitka istodobno dostavlja svim službama Komisije na koje bi se mogla odnositi dostavljena mjera u skladu s njihovim konkretnim ili horizontalnim nadležnostima.

Komisija šalje nacrt koji se distribuira u okviru postupka i svim državama članicama, prvo na jeziku države članice koja ga je dostavila, a zatim i njegove prijevode na sve ili na neke od službenih jezika Unije (na zahtjev i ovisno o opsežnosti nacrta).

Druga faza: moguća očitovanja Komisije i država članica

Tijekom tri mjeseca nakon dostave nacrta (razdoblja koje odgovara razdoblju mirovanja iz članka 6. stavka 1.) Komisija i države članice razmatraju dostavljeni nacrt teksta kako bi procijenile njegovu usklađenost s pravom EU-a, osobito s člancima 34., 36., 49. i 56. UFEU-a, kao i s odgovarajućim sektorskim sekundarnim zakonodavstvom, te kako bi po potrebi donijele odluku o njegovoj usklađenosti s predmetnim odredbama.

Na temelju rezultata procjene moguće su dvije vrste očitovanja Komisije i država članica (Komisija uz to ima i posebnu mogućnost odgađanja donošenja nacrta zbog usklađivanja, što će se razmotriti u nastavku u napomenama o članku 6. Direktive). Moguća su sljedeća očitovanja:

1. Komisija i/ili države članice mogu odlučiti da nacrt tehničkog propisa nije takav da stvara prepreke slobodnom kretanju robe, slobodnom pružanju usluga informacijskog društva i slobodi poslovnog nastana operatera usluga.

U tom se slučaju ni Komisija ni države članice ne očituju u spomenutom tromjesečnom razdoblju⁸⁰. Po isteku tog razdoblja država članica koja je dostavila nacrt može donijeti svoj nacrt

⁷⁹ Direktiva 1999/5/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 1999. o radijskoj opremi i telekomunikacijskoj terminalnoj opremi i o uzajamnom priznavanju njihove sukladnosti, SL L 91, 7.4.1999., str. 1., stavljena izvan snage Direktivom 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o usklađivanju zakonodavstava država članica o stavljanju na raspolaganje radijske opreme na tržištu (SL L 153, 22.5.2014., str. 62.).

⁸⁰ Iako se ne šalje državi članici koja je dostavila propis, odluka o nepoduzimanju daljnjih mjera u vezi s dostavljenim propisom službena je odluka Komisije.

tehničkog propisa bez ikakvih daljnjih obveza osim dostavljanja konačnog teksta tehničkog propisa Komisiji (članak 5. stavak 3. Direktive).

Međutim, to pravo ne isključuje naknadnu intervenciju Komisije, izvan postupka na temelju Direktive (EU) 2015/1535, ako bi se pokazalo da je konačno doneseni propis u suprotnosti s UFEU-om ili sa sekundarnim zakonodavstvom EU-a.

2. Komisija i države članice svoje primjedbe ili podrobna mišljenja dostavljaju državi članici koja je dostavila nacrt tehničkog propisa.

Države članice EU-a sudjeluju u ovom postupku ravnopravno s Komisijom. One mogu davati primjedbe i podrobna mišljenja o bilo kojem dostavljenom nacrtu tehničkih propisa.

Primjedbe se šalju, na primjer, kad se za dostavljeni tekst, koji je inače u skladu s pravom EU-a, javlja problem tumačenja ili kad se poziva na dostavljanje pojedinosti o organizaciji njegove provedbe. One mogu dati i opću ocjenu mjere s obzirom na opća načela prava i politika EU-a koji se provode u ovom kontekstu ili obavijestiti predmetnu državu članicu o njezinim budućim obvezama u vezi s aktima koji će se donijeti na razini EU-a.

Direktivom se propisuje da države članice uzimaju u obzir primjedbe „u najvećoj mogućoj mjeri” (članak 5. stavak 2.). Međutim, države članice uglavnom i uzimaju u obzir primjedbe koje dobiju.

Prema Direktivi država članica koja dostavlja nacrt nema službenu obvezu odgovaranja na primljene primjedbe. U praksi države članice ponekad to čine dobrovoljno.

Podrobna mišljenja (spomenuta zajedno s njihovim posljedicama dalje u članku 6. Direktive) šalju Komisija ili države članice kad smatraju da bi predviđeni nacrt mjere, ako se donese, stvorio prepreke slobodnom kretanju robe, slobodi pružanja usluga informacijskog društva ili slobodi poslovnog nastana prethodno navedenih operatera usluga na unutarnjem tržištu. Podrobnim mišljenjima nastoji se postići izmjena predložene mjere kako bi se na mjestu nastanka uklonile sve nastale prepreke tim slobodama i kako bi se produljilo razdoblje mirovanja za tri dodatna mjeseca (za proizvode), odnosno jedan dodatan mjesec (za usluge informacijskog društva).

Ta se pitanja odnose na nezakonitost nacrtu u smislu prava Unije, u obliku povrede članka 34., 49. ili 56. UFEU-a ili sekundarnog zakonodavstva EU-a. Najčešće povrede utvrđene u okviru postupka dostavljanja odnose se na nacionalna pravila suprotna člancima 34., 49. ili 56. UFEU-a i/ili na glavne odredbe sekundarnog prava EU-a koje se odnose na slobodno kretanje robe ili usluga informacijskog društva, posebno zbog toga što neke od odredaba nacrtu nisu potrebne ili su nerazmjerne s obzirom na željeni cilj, čime se krši zahtjev koji je utvrdio Sud EU-a u pogledu izuzetaka od temeljnih sloboda unutarnjeg tržišta u neusklađenom području.

Podrobno mišljenje ni pod kojim se okolnostima ne može izdati za nacрте propisa kojima se uvode zabrane proizvodnje, ali koji ne čine moguću prepreku slobodnom kretanju robe (članak 7. stavak 2. Direktive).

Države članice odgovaraju na podrobna mišljenja koja im upute Komisija ili druge države članice. Konkretno, država članica kojoj je takvo mišljenje upućeno mora obavijestiti Komisiju ili druge države članice o mjerama koje namjerava poduzeti (povlačenje spornog teksta, obrazloženje za njegovo zadržavanje ili izmjena određenih odredaba kako bi se uskladile s pravilima unutarnjeg tržišta).

Iako u Direktivi nije utvrđen dozvoljeni rok za odgovor, poželjno je da se u interesu djelotvornosti odgovor dostavi što prije, po mogućnosti u razdobljima mirovanja u trajanju od šest mjeseci za robu, odnosno četiri mjeseca za usluge informacijskog društva.

Komisija zauzvrat dostavlja primjedbe o mjerama koje država članica predviđa kao odgovor na njezino detaljno mišljenje, kako bi državu članicu obavijestila o tome jesu li mjere prikladne za uklanjanje prepreka slobodnom kretanju robe, slobodnom pružanju usluga informacijskog društva ili slobodi poslovnog nastana prethodno navedenih operatera usluga koje su mogle proizaći iz donošenja teksta, odnosno je li obrazloženje za zadržavanje teksta prihvatljivo.

Ako Komisija smatra da je odgovor na njezino detaljno mišljenje nezadovoljavajući, može pokrenuti, ako se nacrt donese bez potrebnih izmjena, postupak iz članka 258. UFEU-a. Slično tome, ako druga država članica donese dostavljeni nacrt, a pri tome se ne pridržava prava EU-a, država članica ima pravo pokrenuti postupak zbog povrede predviđen člankom 259. UFEU-a.

Kada su u pitanju tehničke specifikacije, ostali zahtjevi ili propisi o uslugama koji su povezani s fiskalnim ili financijskim mjerama, u članku 5. stavku 1. posljednjem podstavku Direktive (EU) 2015/1535 predviđeno je da se primjedbe i detaljna mišljenja mogu dostavljati samo u vezi s aspektima koji bi mogli stvoriti prepreke slobodnom kretanju robe ili, u slučaju propisa o uslugama, slobodnom kretanju usluga ili slobodi poslovnog nastana operatera usluga, ali ne i u vezi s fiskalnim ili financijskim aspektima mjere. Stoga se u tom smislu fiskalne ovlasti država članica ne kontroliraju. S tim se nacrtima posebno postupa i u pogledu razdoblja mirovanja (vidjeti članak 7. stavak 4.) jer nije utvrđeno razdoblje mirovanja u kojemu države članice trebaju donijeti te tekstove.

3. Komisija može najaviti inicijativu usklađivanja s EU-om na temu predložene nacionalne mjere ili svoj nalaz da takva inicijativa postoji. Posljedice tog očitovanja, koje je isključivo namijenjeno Komisiji, opisane su u članku 6. stavcima 3., 4. i 5. Direktive (vidjeti u nastavku).

II. Obveza poštovanja razdoblja mirovanja

„Članak 6.

1. Države članice odgađaju usvajanje nacrtu tehničkog propisa do isteka roka od tri mjeseca od dana kada je Komisija primila informacije iz članka 5. stavka 1.

2. Države članice odgađaju:

- za 4 mjeseca donošenje nacrtu tehničkog propisa u obliku dobrovoljnog sporazuma u smislu članka 1. stavka 1. točke (f) drugog podstavka podtočke ii.,
- ne dovodeći u pitanje stavke 3., 4. i 5. ovog članka, za šest mjeseci donošenje bilo kojeg drugog nacrtu tehničkog propisa osim nacrtu propisa o uslugama,

od datuma kada Komisija primi priopćenje spomenuto u članku 5. stavku 1. ako Komisija ili druga država članica u roku od tri mjeseca od tog datuma dostavi detaljno mišljenje o tome da bi predviđena mjera mogla stvoriti prepreke slobodnom kretanju robe u okviru unutarnjeg tržišta,

- ne dovodeći u pitanje stavke 4. i 5., za četiri mjeseca od donošenja bilo kojeg nacrtu pravila o uslugama, od datuma kada Komisija primi priopćenje spomenuto u članku 5. stavku 1. ako Komisija ili druga država članica u roku od tri mjeseca od tog datuma dostavi detaljno

mišljenje o tomu da bi predviđena mjera mogla stvoriti prepreke slobodnom kretanju usluga ili slobodi poslovnog nastana operatera usluga u okviru unutarnjeg tržišta.

Što se nacrt propisa o uslugama tiče, podrobna mišljenja Komisije ili država članica ne smiju utjecati na mjere kulturne politike, posebno u audiovizualnoj sferi, koje bi države članice mogle usvojiti u skladu s pravom Unije, uzimajući u obzir svoje lingvističke razlike, specifične nacionalne i regionalne karakteristike te kulturnu baštinu.

Država članica o kojoj je riječ podnosi izvješće Komisiji o postupku koji predlaže kako bi se takva podrobna mišljenja prihvatila. Komisija daje svoj komentar na tu reakciju.

U odnosu na propise koji se odnose na usluge, ta država članica, kada je to primjereno, navodi razloge zbog kojih se takva podrobna mišljenja ne mogu uzeti u obzir.”

Članak 6. odnosi se na vremenski okvir postupka dostavljanja. Dan kada Komisija primi nacrt nacionalnog tehničkog propisa koji dostavi država članica i sve tražene dokumente označava početak razdoblja u kojem dotična država članica ne smije donijeti sporni nacrt.

To se razdoblje naziva razdobljem mirovanja.

Tromjesečno razdoblje iz članka 6. stavka 1. početno je razdoblje mirovanja. To se razdoblje smatra potrebnim kako bi se Komisiji i ostalim državama članicama omogućilo razmatranje dostavljenog nacrt teksta i po potrebi očitovanje o njemu⁸¹.

Osim tog razdoblja može se uvesti dodatno razdoblje mirovanja, čije trajanje ovisi o naravi dostavljenog teksta i o vrsti Komisijina očitovanja ili očitovanja drugih država članica. Primjedbe poslane predmetnoj državi članici ne dovode do produljenja početnog tromjesečnog razdoblja mirovanja, no to ne vrijedi i za podrobna mišljenja koja pošalju Komisija ili druge države članice.

U slučaju podrobnog mišljenja koje se odnosi na dobrovoljni sporazum ili na nacrt propisa o uslugama informacijskog društva, Direktivom se propisuje da države članice moraju poštovati razdoblje mirovanja od četiri mjeseca (članak 6. stavak 2.). Time se početnom razdoblju mirovanja dodaje samo mjesec dana.

Razdoblje mirovanja produljuje se na šest mjeseci za sve ostale nacрте koji su predmet podrobnog mišljenja.

Odgoda donošenja nacrt:

„Članak 6.

[...]

3. Uz izuzetak nacrt propisa o uslugama, države članice odgađaju donošenje nacrt tehničkog propisa za dvanaest mjeseci od datuma kada Komisija primi priopćenje navedeno u članku 5. stavku 1. ove Direktive ako u roku od tri mjeseca od toga datuma Komisija najavi svoju namjeru

⁸¹ Uz sljedeće izuzetke: a) hitni slučajevi, b) zakoni i drugi propisi država članica o zabrani proizvodnje, sve dok ne stvaraju prepreke slobodnom kretanju robe (vidjeti članak 7. stavak 2.), c) tehničke specifikacije ili ostali zahtjevi povezani s financijskim ili fiskalnim mjerama (vidjeti članak 7. stavak 4.).

da predloži i donese neku direktivu, propis ili odluku o tom pitanju u skladu s člankom 288. UFEU-a.

4. Države članice odgađaju usvajanje nacrtu tehničkog propisa do isteka roka od dvanaest mjeseci od datuma kada je Komisija primila priopćenje iz članka 5. stavka 1. ove Direktive ako u roku od tri mjeseca od toga datuma Komisija obznani da se nacrt tehničkog propisa odnosi na pitanje koje je obuhvaćeno prijedlogom direktive, uredbe ili odluke, koji je podnijela Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 288. UFEU-a.

5. Ako Vijeće usvoji stajalište u prvom čitanju u razdoblju mirovanja iz stavaka 3. i 4., taj se rok, podložno stavku 6., produžuje na 18 mjeseci.”

U članku 6. stavcima 3., 4. i 5. propisuju se mnogo dulja razdoblja mirovanja kao rezultat odgode koja se uvede isključivo na zahtjev Komisije nakon razmatranja nacrtu. Država članica odgađa donošenje nacrtu za 12 ili 18 mjeseci ako će se provoditi usklađivanje na razini EU-a ili ako je takvo usklađivanje u tom području već u tijeku.

Takvim očitovanjem, vremenski najozbiljnijom posljedicom za države članice, želi se spriječiti negativan učinak dostavljenog nacrtu na postupak usklađivanja zakonodavstva pokrenut na razini Unije.

Komisija može odrediti odgodu donošenja nacrtu nacionalnog propisa u trima konkretnim slučajevima:

1. Stavak 3. obuhvaća prvi slučaj: Komisija najavi svoju namjeru predlaganja ili donošenja neke direktive, uredbe ili odluke (drugim riječima, bilo koji obvezujući akt Unije u skladu s člankom 288. UFEU-a) o istom pitanju koje se pojavljuje i u nacrtu tehničkog propisa.

U tom se stavku ne pojašnjava što se točno podrazumijeva pod „namjerom” predlaganja, ali je riječ o namjeri koja je izričito izražena, na primjer uvrštavanjem u godišnji zakonodavni program Komisije.

Države članice tada moraju poštovati razdoblje mirovanja od 12 mjeseci.

Komisija u području usluga informacijskog društva ne može zahtijevati odgodu donošenja nacrtu samo na temelju izjave o namjeri predlaganja ili donošenja obvezujućeg akta Unije koji se odnosi na predmet teksta. Činjenica da Komisija u danom trenutku izrađuje nacrt akta Unije nije dovoljna da opravda razdoblje mirovanja od 12 mjeseci za dotičnu državu članicu.

2. U drugom slučaju (stavak 4.) Komisija utvrđuje da se dostavljeni nacrt tehničkog propisa odnosi na pitanje koje je obuhvaćeno prijedlogom direktive, uredbe ili odluke podnesenim Europskom parlamentu i Vijeću.

U ovom slučaju, kao i u prethodnom, država članica koja dostavlja nacrt mora poštovati razdoblje mirovanja od 12 mjeseci. Za razliku od prethodnog slučaja, ovaj se učinak primjenjuje i u području usluga informacijskog društva.

3. U stavku 5. predviđen je treći konkretni slučaj, u kojem Vijeće donosi zajedničko stajalište tijekom dvanaestomjesečne odgode određene u prethodnim dvama slučajevima. Direktiva u ovom slučaju propisuje da se razdoblje mirovanja određeno državi članici produljuje na 18 mjeseci.

Treba naglasiti da „zajedničko stajalište” iz ovog stavka odražava fazu zakonodavnog postupka Unije u okviru redovnog zakonodavnog postupka (prethodno zvanog suodlučivanje)⁸². Ovim postupkom predviđeno je drugo čitanje teksta u Europskom parlamentu kada Vijeće izmijeni stajalište Europskog parlamenta, što objašnjava potrebu za produljenjem razdoblja mirovanja.

„6. Obveze iz stavaka 3., 4. i 5. prestaju:

- (a) ako Komisija obavijesti države članice da je odustala od prijedloga za donošenje obvezujućeg akta Unije odnosno donošenja takvog akta;
- (b) ako Komisija obavijesti države članice da je povukla nacrt odnosno prijedlog;
- (c) ako Europski parlament i Vijeće ili Komisija donesu obvezujući akt Unije.”

Stavak 6. odnosi se na istek razdoblja mirovanja određenog državi članici u slučaju da Komisija odgodi donošenje nacrtu tehničkog propisa.

S obzirom na neizvjesnost trajanja postupka koji će dovesti do konačnog odobrenja zakonodavstva Unije, Komisija s oprezom primjenjuje ovaj instrument.

Logično je da, kada neka mjera koja je predviđena ili se provodi na razini Unije ne poluči rezultate, obveze mirovanja određene u stavcima 3., 4. i 5. trebaju prestati kako bi se državama članicama omogućilo da dovrše odgođene zakonodavne postupke na nacionalnoj razini i da donesu tehnički propis.

Obveze mirovanja prestaju i kada najavljeni obvezujući akt Unije donesu Vijeće i Parlament ili sama Komisija.

Hitni postupak:

„Članak 6.

[...]

7. Stavci od 1. do 5. ne primjenjuju se u slučajevima kada je:

- (a) neka država članica zbog hitnih razloga nastalih zbog ozbiljnih i nepredvidljivih okolnosti koje se odnose na zaštitu javnog zdravlja i sigurnosti, zaštitu životinja ili očuvanje biljaka, ili na propise o uslugama kao i zbog državne politike, posebno zaštite maloljetnika, obavezna pripremiti tehničke propise u vrlo kratkom vremenu kako bi ih odmah donijela i uvela bez mogućnosti ikakvih konzultacija; ili

⁸² Uvedeno Ugovorom iz Maastrichta 1992., a njegova je upotreba proširena 1999. Donošenjem Ugovora iz Lisabona suodlučivanje je preimenovano u redovni zakonodavni postupak i postalo je glavni postupak donošenja odluka koji se primjenjuje za donošenje zakonodavstva EU-a (članci 289. i 294. UFEU-a).

(b) neka država članica zbog hitnih razloga nastalih zbog ozbiljnih okolnosti koje se odnose na zaštitu sigurnosti i integriteta financijskog sustava, posebno zaštitu deponenata, investitora i osiguranih osoba, obavezna odmah donijeti i provesti pravila o financijskim uslugama.

U priopćenju navedenom u članku 5., ta država članica navodi razloge hitnosti mjera koje je poduzela. Komisija, što je prije moguće daje svoje mišljenje o tom priopćenju. Poduzima odgovarajuće korake u slučajevima kada se ovaj postupak nepravilno koristi. Komisija redovito obavješćuje Europski parlament.”

U ovom stavku utvrđeno je da razdoblja mirovanja nisu primjenjiva kada je država članica, kako bi odgovorila na hitnu, ozbiljnu i nepredvidljivu situaciju kao što je, na primjer, prirodna katastrofa (potreba za zaštitom ljudi, atmosfere, tla ili vode), epidemija itd., obvezana pripremiti tehničke propise kako bi ih odmah donijela bez mogućnosti prethodnih konzultacija s Komisijom i drugim državama članicama. To je slučaj, primjerice, kada država članica uređuje kontrolu ili zabranu novih vrsta opojnih droga, psihotropnih tvari ili lijekova ili kad poduzima mjere za borbu protiv terorizma.

Kad je riječ o propisima o uslugama, države članice mogu se pozvati na odredbu o hitnosti i zbog hitnih razloga nastalih zbog ozbiljnih i nepredvidljivih okolnosti u vezi s državnom politikom, osobito zaštitom maloljetnika. Taj koncept odražava posebnu važnost koju zakonodavac Unije pridaje zaštiti maloljetnika u kontekstu usluga informacijskog društva. Hitan zahtjev prihvaćen je, na primjer, za nacрте mjera o zaštiti korisnika interneta od internetskih stranica koje potiču na teroristička djela ili ih podržavaju te internetskih stranica putem kojih se šire nezakonite pornografske slike, kao i za nacрте propisa o dogovaranju suradnje između pružatelja usluga koji pružaju šifriranu komunikaciju i nacionalnih tijela ovlaštenih za prikupljanje tajnih podataka u kontekstu širenja takozvane Islamske države.

Na odredbu o hitnosti može se pozivati i u slučaju propisa koji se odnose na financijske usluge, zbog hitnih razloga nastalih zbog ozbiljnih okolnosti koje se odnose na zaštitu sigurnosti i integriteta financijskog sustava, posebno zaštitu deponenata, investitora i osiguranih osoba. Ovaj poseban i manje strog oblik odredbe o hitnosti predviđen je isključivo u području financijskih usluga informacijskog društva zbog određenih rizika i zahtjeva specifičnih za taj sektor.

Te izvanredne okolnosti ne oslobađaju državu članicu od obveze obavješćivanja Komisije o planiranim mjerama i jasnog obrazlaganja njezina zahtjeva za hitni postupak u vrijeme dostavljanja nacрта teksta. Država članica koja dostavlja nacrt mora, na temelju ograničenih kriterija i javnog interesa koji su u Direktivi spomenuti u vezi s hitnošću, u točki 12. obavijesti navesti razloge zbog kojih ne može čekati istek tromjesečnog razdoblja mirovanja kako bi donijela nacrt tehničkog propisa.

Komisija mora što prije ocijeniti je li provedba hitnog postupka opravdana i dati svoje stajalište o obavijesti.

Komisija u praksi provodi vrlo temeljitu analizu danih razloga na temelju dvaju kriterija iz članka 6. stavka 7., tj. ozbiljnosti situacije i (osim za financijske usluge) njezine nepredvidljivosti, uzimajući u obzir javni interes spomenut u ovom članku. Ta su dva kriterija (ozbiljnost i nepredvidljivost) kumulativna. Hitno je donošenje potrebno, ovisno o slučaju, za zaštitu javnog zdravlja ili sigurnosti, zaštitu životinja ili očuvanje biljaka te za propise o uslugama, kao i za državnu politiku, posebno zaštitu maloljetnika, za zaštitu sigurnosti i integriteta financijskog sustava, posebno zaštitu deponenata, investitora i osiguranih osoba.

Ako Komisija smatra da ti kriteriji nisu zadovoljeni, odbija zahtjev za hitni postupak i razdoblje mirovanja započinje od datuma dostavljanja nacрта. S druge strane, Komisija može prihvatiti primjenu tog postupka.

Primjera radi, ni rok za prijenos direktive ni postupak pred Sudom EU-a ne mogu se smatrati nepredvidljivim okolnostima u smislu članka 6. stavka 7. Direktive. Hitni postupak odbija se i kada se obrazloženje temelji isključivo na gospodarskim razlozima ili predizbornom političkom programu. Važno je podsjetiti da se člankom 6. stavkom 7. Direktive izuzimaju države članice od obveze poštovanja razdoblja mirovanja predviđene u članku 6. staccima od 1. do 5. Kao takvo, izuzeće je podložno strogom tumačenju⁸³.

Odluka o hitnom postupku ne dovodi u pitanje Komisijinu ocjenu tehničkog propisa, točnije njezinu analizu usklađenosti dostavljenog nacрта ili donesene mjere s pravom EU-a.

U slučaju donošenja mjera za koje je odbijen zahtjev za hitni postupak, bez poštovanja razdoblja mirovanja, Komisija može protiv dotične države članice pokrenuti postupak zbog povrede iz članka 258. UFEU-a zbog kršenja obveza predviđenih Direktivom.

III. Izuzeci od obveze dostavljanja dokumenata i poštovanja razdoblja mirovanja

Članak 7.

Ovaj članak dopunjuje članke 5. i 6. Direktive – u njemu su navedeni izuzeci od obveze dostavljanja nacрта nacionalnog tehničkog propisa. U njemu su predviđeni i određeni izuzeci od obveze poštovanja razdoblja mirovanja utvrđene u članku 6.

„1. Članci 5. i 6. ne primjenjuju se na zakone i druge propise država članica te dobrovoljne sporazume na osnovi kojih države članice:

- (a) poštuje obvezujuće akte Unije rezultat čega je donošenje tehničkih specifikacija ili propisa koji se odnose na usluge;
- (b) ispunjava obveze koje nastaju na temelju međunarodnih sporazuma i čiji rezultat je donošenje zajedničkih tehničkih specifikacija ili pravila koja se odnose na usluge u Uniji;”

Ograničenja ovog izuzeća najbolje se mogu ilustrirati upućivanjem na temeljni cilj Direktive: uklanjanje neopravdanih prepreka trgovini.

Ako države članice donesu isti skup propisa kao što se zahtijeva aktom Unije, istodobno se uklanjaju prepreke trgovini i razlike među nacionalnim zakonima, pa postupak utvrđen Direktivom više nije potreban.

Razlozi za to isti su i u slučaju međunarodnih sporazuma: kada takav sporazum sadržava precizne odredbe i nema prostora za odstupanje, donošenje jedinstvenog skupa propisa u svim državama članicama u načelu vjerojatno neće stvoriti prepreke trgovini. Ovo se izuzeće odnosi na međunarodne sporazume čije su potpisnice sve države članice.

⁸³ Presude Suda EU-a od 26. listopada 2006. u predmetu C-65/05 *Komisija protiv Helenske Republike*, EU:C:2006:673 i od 10. srpnja 2014. u predmetu C-307/13 *Ivansson i dr.*, EU:C:2014:2058.

Situacija je drugačija kada se akt Unije ili međunarodni sporazum provodi kroz mjere koje se mogu razlikovati među državama članicama ili kada se jedinstvene odredbe, koje se moraju prenijeti, dopunjuju pravilima isključivo s nacionalne razine.

U nekoliko je presuda razjašnjeno područje primjene izuzeća utvrđenog u članku 7. stavku 1. točki (a) Direktive (EU) 2015/1535, prema kojemu države članice nisu obvezane dostavljati tekstove s pomoću kojih ispunjavaju zahtjeve iz obvezujućih akata EU-a koji dovode do donošenja tehničkih specifikacija ili propisa o uslugama informacijskog društva.

Sud je 1996.⁸⁴ podsjetio da mora postojati izravna veza između obvezujućeg akta Unije i nacionalne mjere kako bi se mjera smatrala provedbenom mjerom izuzetom od obveze dostavljanja iz članka 10. Direktive 83/189/EEZ (sada članak 7. stavak 1. točka (a) Direktive (EU) 2015/1535).

Sud je 1999. u spojenim predmetima *Albers, Van den Berkmortel i Nuchelmans*⁸⁵ smatrao da je Nizozemska izricanjem zabrane primjene klenbuterola na tovnim govedima ispunila svoje obveze prema Direktivi 86/469/EEZ o pregledima životinja i svježeg mesa na prisutnost rezidua te da je zbog toga tehnički propis izuzet od obveze dostavljanja na temelju članka 10. Direktive 83/189/EEZ (sada članak 7. Direktive (EU) 2015/1535).

Suprotno tome, Sud je u presudi *Unilever*⁸⁶ utvrdio da se na članak 10. Direktive 98/34/EZ (sada članak 7. Direktive (EU) 2015/1535) ne može pozivati kada neka odredba direktive ostavlja državi članici dovoljno manevarskog prostora. To je bio jedan takav slučaj. Italija je tvrdila da je Direktivom Vijeća 79/112/EEZ o označivanju hrane nametnuta obveza uključivanja mjesta podrijetla proizvoda u pojedinosti za označivanje u slučajevima kada bi nenavođenje takvih podataka moglo dovesti potrošača u zabludu u pogledu stvarnog podrijetla hrane. Prema mišljenju Suda ta odredba ima općenito značenje i ostavlja dovoljno manevarskog prostora. Stoga se nacionalni propisi o označivanju koji se odnose na podrijetlo maslinova ulja ne mogu smatrati nacionalnim odredbama usklađenima s obvezujućim aktom Zajednice u smislu članka 10. stavka 1. prve alineje Direktive 98/34/EZ (sada članak 7. stavak 1. točka (a) Direktive (EU) 2015/1535).

Sud je ovo restriktivno tumačenje članka 7. stavka 1. točke (a) Direktive potvrdio presudom u predmetu *Canal Satélite Digital*⁸⁷. U toj je presudi Sud ponovio da članak 10. Direktive 98/34/EZ (sada članak 7. Direktive (EU) 2015/1535) pokazuje da se obveza dostavljanja dokumenata i poštovanja razdoblja mirovanja ne odnosi na zakone ili druge propise država članica ni na dobrovoljne sporazume s pomoću kojih države članice poštuju obvezujuće mjere Unije koje dovode do donošenja tehničkih specifikacija. U mjeri u kojoj je predmetnom nacionalnom mjerom u glavnom postupku prenesena Direktiva 95/47/EZ o uporabi normi za prijenos televizijskih signala, i samo u toj mjeri, prema Direktivi 98/34/EZ (sada Direktiva (EU) 2015/1535) ne bi bilo obveze dostavljanja. Međutim, uzimajući u obzir sadržaj Direktive 95/47/EZ, Sud je zaključio da se predmetno nacionalno zakonodavstvo, ako je njime uspostavljen sustav prethodnih upravnih odobrenja, što zapravo nije predviđeno Direktivom 95/47/EZ, ne može okarakterizirati kao

⁸⁴ Predmet C-289/94 *Komisija protiv Italije*, EU:C:1996:330.

⁸⁵ Predmet C-425/97 *Albers*, predmet C-426/97 *Van den Berkmortel*, predmet C-427/97 *Nuchelmans*, EU:C:1999:243.

⁸⁶ Predmet C-443/98 *Unilever*, EU:C:2000:496.

⁸⁷ Predmet C-390/99 *Canal Satélite Digital*, EU:C:2002:34.

zakonodavstvo kojim država članica poštuje obvezujuću mjeru Zajednice koja dovodi do donošenja tehničkih specifikacija.

Isto se obrazloženje odnosi na mjere donesene radi usklađivanja s međunarodnim sporazumom koji sadržava posebne odredbe za čiju provedbu nije predviđena mogućnost odstupanja. U taj izuzetak ubrajaju se mjere donesene radi usklađivanja sa sporazumom kojemu su sve države članice stranke. Ako je riječ o mjerama koje su donesene radi usklađivanja s međunarodnim sporazumom kojemu nisu sve države članice stranke, one se moraju dostaviti.

„(c) koriste zaštitne klauzule predviđene obvezujućim aktima Unije;”

Države članice ne moraju na temelju Direktive (EU) 2015/1535 dostavljati Komisiji nacрте privremenih mjera koje mogu poduzimati temeljem zaštitne klauzule iz direktiva EU-a u skladu s člankom 114. UFEU-a. U stavku 10. tog članka utvrđeno je da „[s]pomenute mjere [...] u odgovarajućim slučajevima uključuju zaštitnu klauzulu kojom se državama članicama odobrava da iz jednog ili više razloga navedenih u članku 36., a koji nisu gospodarske naravi, poduzmu privremene mjere koje podliježu postupku nadzora Unije”.

Ti negospodarski razlozi mogu se odnositi na javni moral, javni poredak ili javnu sigurnost, zaštitu zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka, zaštitu nacionalnog blaga umjetničke ili arheološke vrijednosti ili zaštitu industrijskog i trgovačkog vlasništva.

„(d) primjenjuju članak 12. stavak 1. Direktive 2001/95/EZ [...]”⁸⁸;

Države članice u skladu s Direktivom (EU) 2015/1535 ne moraju dostavljati nacрте nacionalnih tehničkih propisa koji se odnose na primjenu članka 12. stavka 1. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

Tim je člankom utvrđeno da „[k]ada država članica donese ili odluči donijeti, preporučiti ili dogovoriti s proizvođačima ili distributerima, bilo na obveznoj ili neobveznoj osnovi, djelovanja za sprječavanje, ograničavanje ili uvođenje posebnih uvjeta za moguću prodaju ili uporabu, unutar svog vlastitog državnog područja, proizvoda zbog ozbiljnog rizika, ona o tome odmah obavješćuje Komisiju putem RAPEX-a⁸⁹. Ona također neodgodivo obavješćuje Komisiju o promjeni ili povlačenju te mjere ili djelovanja.”

„(e) isključivo provode odluke Suda Europske Unije;”

⁸⁸ Direktiva 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda (SL L 11, 15.1.2002., str. 4.).

⁸⁹ RAPEX, za koji je pravna osnova Direktiva 2001/95/EZ o općoj sigurnosti proizvoda, jedinstveni je sustav brzog obavješćivanja o opasnim potrošačkim proizvodima. RAPEX-om su obuhvaćeni svi neprehrambeni proizvodi namijenjeni potrošačima ili proizvodi koje bi u razumno predvidljivim uvjetima potrošači mogli upotrijebiti, osim farmaceutskih proizvoda i lijekova.

Države članice ne moraju dostavljati nacionalne mjere kojima je jedini cilj provedba presude Suda EU-a koja se odnosi na neki drugi aspekt osim dostavljanja tehničkog propisa. Presude ovog Suda, koji je nadležan za osiguravanje poštovanja prava Unije, moraju se odmah izvršiti.

„(f) ograničiti se na izmjene nekog tehničkog propisa u smislu članka 1. stavka 1. točke (f) [...], u skladu sa zahtjevom Komisije, radi uklanjanja neke prepreke trgovini ili, kada je riječ o pravilima koja se odnose na usluge, slobodnom kretanju usluga ili slobodi poslovnog nastana operatera usluga.”

Države članice nisu dužne dostavljati nacionalne mjere usmjerene isključivo na izmjenu tehničkog propisa kako bi se na zahtjev Komisije uklonile prepreke, na primjer detaljnim mišljenjem ili primjedbama Komisije, jer su upravo te mjere u skladu s ciljem Direktive (EU) 2015/1535⁹⁰.

„2. Članak 6. ne primjenjuje se na zakone i druge propise država članica kojima se zabranjuje proizvodnja ako oni ne sprečavaju slobodno kretanje proizvoda.”

Prema odredbama ovog stavka razdoblje mirovanja ne odnosi se na mjere kojima se zabranjuje proizvodnja dok god one ne ometaju slobodno kretanje robe unutar Unije. U ovom je slučaju jasno da odgoda donošenja mjera ima smisla samo ako zabrane proizvodnje dovode do potencijalnog rizika da će nastati tehničke prepreke trgovini na unutarnjem tržištu.

„3. Članak 6. stavci od 3. do 6. ne odnose se na dobrovoljne sporazume navedene u članku 1. stavku 1. točki (f) drugog podstavka podtočke ii.”

Prema odredbama ovog stavka na dobrovoljne se sporazume ne primjenjuju obveze odgađanja i mirovanja koje se primjenjuju na nacрте nacionalnih propisa povezane s predmetom postojećih ili predstojećih zakonodavnih postupaka na razini Unije.

Fiskalne ili financijske mjere

„4. Članak 6. ne odnosi se na tehničke specifikacije ili druge zahtjeve ili pravila koja se odnose na usluge spomenute u članku 1. stavku 1. točki (f) drugog podstavka podtočke ii.”

Kad je riječ o nacrtima tehničkih propisa koji se odnose na fiskalne ili financijske mjere, smatralo se neprimjerenim primjenjivati obveze mirovanja na mjere povezane s fiskalnim sustavom država članica.

⁹⁰ Predmet C-26/11 *Belgische Petroleum Unie i drugi*, EU:C:2013:44.

Međutim, nepostojanje obveze mirovanja za državu članicu koja dostavlja nacrt ne isključuje mogućnost očitovanja Komisije ili druge države članice o tim nacrtima u obliku primjedbi ili detaljnih mišljenja (vidjeti članak 7. stavak 4.).

* * *

Iz tumačenja članaka 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2015/1535 može se zaključiti da je postupak pružanja informacija koji se primjenjuje na tehničke propise prilično složen. Smjernice koje su izradile službe Komisije i koje su distribuirane nacionalnim kontaktnim točkama sadržavaju detaljan opis provedbe tog postupka u praksi (npr.: Praktične smjernice o definiciji i dostavljanju „fiskalnih ili financijskih mjera” za potrebe Direktive (EU) 2015/1535 ili Smjernice o provedbi hitnih postupaka u skladu s člankom 6. stavkom 7. Direktive (EU) 2015/1535).

Nadalje, odredbama Direktive o tehničkim propisima nameću se vrlo stroge obveze državama članicama uravnotežene s pravom na očitovanje o nacrtima nacionalnih propisa koje pripremaju druge države članice te mogućnošću uštede vremena za složenije postupke, i na razini Unije i na nacionalnoj razini, zahvaljujući *ex post* postupcima koji su ograničeni isključivo na uklanjanje već postojećih regulatornih prepreka.

Ako države članice ne ispune svoju obvezu dostavljanja nacrtu tehničkih propisa Komisiji ili ne poštuju razdoblja mirovanja utvrđena Direktivom, Komisija, kao što je već spomenuto, može pokrenuti postupak zbog povrede prema članku 258. UFEU-a. Ako se dotična država članica ne pridržava prava EU-a, postupak može dovesti do presude Suda EU-a zbog neispunjavanja obveza⁹¹.

Pojedinci se mogu osloniti na činjenicu da se protiv njih ne mogu primjenjivati tehnički propisi kojih se moraju pridržavati, ali koji nisu priopćeni⁹². Nadalje, u presudi u predmetu *Unilever* Sud EU-a zaključio je da se protiv pojedinaca ne može primijeniti mjera koja je priopćena, ali je naknadno donesena u razdoblju mirovanja koje je utvrđeno člankom 6. Direktive (EU) 2015/1535⁹³.

⁹¹ Na ove se presude upućuje u točki III. na popisu odabranih izvora.

⁹² Predmet C-194/94 *CIA Security*, EU:C:1996:172; predmet C-226/97 *Lemmens*, EU:C:1998:296; predmet C-26/11 *Belgische Petroleum Unie i drugi*, EU:C:2013:44; predmet C-285/15 *Beca Engineering*, EU:C:2016:295 i predmet C-336/14 *Ince*, EU:C:2016:72; predmet C-299/17 *VG Media*, EU:C:2019:716.

⁹³ Predmet C-443/98 *Unilever*, EU:C:2000:496 i predmet C-95/14 *Unic i Uni.co.pel*, EU:C:2015:492.

POGLAVLJE III.: POSTUPAK PRUŽANJA INFORMACIJA U POGLEDU NORMI

Budući da je europska normizacija predmet posebne uredbe⁹⁴ od 1. siječnja 2013., dio o normizaciji uklonjen je iz Direktive 98/34/EZ⁹⁵, uz iznimku postojećeg članka 4. Direktive (EU) 2015/1535 (bivši članak 7. stavak 2. drugi podstavak Direktive 98/34/EZ).

„Članak 4.

Države članice dostavljaju Komisiji u skladu s člankom 5. stavkom 1. sve zahtjeve dostavljene institucijama za normizaciju za pripremu tehničkih specifikacija ili norme za određene proizvode sa svrhom donošenja tehničkih propisa za takve proizvode u obliku nacrtu tehničkih propisa i navode razloge za njihovo donošenje.”

Norme se definiraju kao tehničke specifikacije koje je priznato tijelo za normizaciju odobrilo za višekratnu ili stalnu uporabu, a s kojima usklađenost nije obvezna.

Ovaj se članak odnosi na posebne slučajeve u kojima države članice moraju učiniti nacionalne norme obvezujućima kroz tehničke propise.

Kako bi osigurala poštovanje normi koje su u osnovi dobrovoljne, država članica može upotrijebiti dva postupka:

- postojeće norme može učiniti obveznima i pretvoriti ih u tehničke propise ili
- može zatražiti od nacionalnog tijela za normizaciju da pripremi norme s ciljem uspostavljanja tehničkih propisa.

U članku 4. utvrđuje se obveza država članica da dostave Komisiji zahtjeve upućene nacionalnim tijelima za normizaciju za izradu tehničkih propisa (prvi slučaj) ili nacionalne norme (drugi slučaj) za određene proizvode u svrhu donošenja tehničkog propisa.

Razlog za tu obvezu jednostavan je: nacionalne norme koje postaju dijelom nacionalnog tehničkog propisa ili njegova nadopuna mogle bi stvarati prepreke pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

⁹⁴ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji (SL L 316, 14.11.2012., str. 12.).

⁹⁵ U predmetu T-229/17 *Njemačka protiv Komisije*, EU:T:2019:236, Opći sud EU-a potvrdio je da su Uredbom (EU) br. 1025/2012 iz Direktive 98/34/EZ uklonjene sve odredbe koje se odnose na europski postupak usklađivanja.

POGLAVLJE IV.: STALNI ODBOR

„Članak 2.

Uspostavlja se stalni odbor koji se sastoji od predstavnika država članica koji u svome radu mogu zatražiti pomoć stručnjaka odnosno savjetnika; predsjedatelj odbora jest predstavnik Komisije.

Odbor izrađuje svoj poslovnik.

Članak 3.

1. Odbor se sastaje najmanje dvaput godišnje.

Odbor se sastaje u posebnom sastavu kako bi razmotrio pitanja koja se odnose na usluge informacijskog društva.

2. Komisija odboru podnosi izvješće o provedbi i primjeni postupaka utvrđenih u ovoj Direktivi i podnosi prijedloge s ciljem uklanjanja postojećih odnosno predvidljivih prepreka trgovini.

3. Odbor daje mišljenje o informacijama i prijedlozima iz stavka 2. i može u tom pogledu posebno predložiti da Komisija:

- (a) prema potrebi osigura da države članice u pitanju najprije između sebe odluče o odgovarajućim mjerama kako bi se izbjeglo stvaranje prepreka trgovini;
- (b) poduzme sve potrebne mjere;
- (c) odredi područja u kojima se usklađivanje čini nužnim te prema potrebi provede odgovarajuće usklađivanje u danom sektoru.

4. Komisija se mora savjetovati s odborom:

- (a) prilikom odlučivanja o stvarnom sustavu koji će se primjenjivati na razmjenu informacija predviđenu ovom Direktivom kao i svim izmjenama tog sustava;
- (b) prilikom nadziranja primjene sustava uspostavljenog ovom Direktivom.

5. Komisija se može savjetovati s Odborom o svim prednacrtima tehničkih propisa koje primi.

6. Pitanja u vezi s provedbom ove Direktive mogu se dostaviti odboru na zahtjev predsjedatelja ili države članice.

7. Rad odbora kao i informacije koje mu se dostavljaju su povjerljive.

Međutim, odbor i nacionalne vlasti mogu, uz provedbu potrebnih mjera predostrožnosti, zatražiti stručno mišljenje fizičkih i pravnih osoba, uključujući osobe iz privatnog sektora.

8. Kada je riječ o propisima koji se odnose na usluge, Komisija i Odbor mogu se savjetovati s fizičkim ili pravnim osobama iz industrije ili iz akademske zajednice, a kada je to moguće i predstavničkim tijelima koja su sposobna dati stručno mišljenje o socijalnim i društvenim ciljevima i posljedicama bilo kojeg nacrt propisa koji se odnosi na usluge te uzeti u obzir njihov savjet kad god se to od njih traži.”

U člancima 2. i 3. opisani su sastav i uloga stalnog odbora.

Stalni odbor sastoji se od predstavnika nacionalne vlasti država članica, a njime predsjedava predstavnik Komisije. Nadležan je za tehničke propise i središnja je točka za raspravu o svim pitanjima povezanim s provedbom Direktive. Stoga igra vrlo važnu ulogu u nadgledanju provedbe postupka i razmatranju političkih pitanja koja proizlaze iz dostavljenih dokumenata, kao i u razvoju administrativne mreže nacionalnih vlasti.

Države članice i Komisija dogovorile su pravila rada ovog tijela s obzirom na to da je Direktivom utvrđeno da odbor izrađuje svoj poslovnik. Jedina pravila koja se Direktivom propisuju stalnom odboru jesu obveza sastajanja najmanje dvaput godišnje i osiguravanje povjerljivosti informacija koje mu se dostave i vlastitih postupaka.

Ta dužnost diskrecije, međutim, ne sprečava odbor i nacionalne vlasti da zatraže stručno mišljenje fizičkih ili pravnih osoba u privatnom sektoru, koje mogu razmotriti dostavljene nacрте i dati svoje mišljenje o njima. Takvi savjeti zapravo mogu biti nužni jer nacionalne vlasti država članica nemaju uvijek potrebno znanje i resurse za provođenje tog zadatka. Direktiva to omogućuje osim ako, u skladu s člankom 5. stavkom 4., države članice izričito zatraže da se s dostavljenim nacртima iznimno postupi povjerljivo. U tom slučaju odbor mora poduzeti potrebne mjere opreza kako bi zaštitio legitimne i opravdane interese država članica.

U praksi se stalni odbor sastaje dvaput godišnje, a sastanke saziva Komisija.

Sastanci stalnog odbora omogućuju službama Komisije i državama članicama razmjenu stajališta o svim aspektima primjene Direktive.

Pitanja u vezi s provedbom Direktive mogu se u okviru tih sastanaka iznijeti stalnom odboru na zahtjev predsjedatelja ili države članice.

Uz to, Komisija se mora savjetovati s odborom o određenim pitanjima, među ostalim o stvarnom sustavu koji će se primjenjivati na razmjenu informacija predviđenu Direktivom.

Odbor daje mišljenje o prijedlozima koje iznese Komisija kako bi se ograničile postojeće ili potencijalne prepreke trgovini: može, na primjer, zatražiti od Komisije da potakne dijalog između država članica kako bi, primjenjujući načelo supsidijarnosti, pronašle zajednička rješenja. Poticanje takvog dijaloga u skladu je s duhom Direktive (EU) 2015/1535, kojom se prepreke nastoje ukloniti na mjestu nastanka, tj. prevencijom, a ne prisilom.

Komisija svake dvije godine podnosi odboru izvješće koje će poslati Europskom parlamentu i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o rezultatima primjene Direktive (vidjeti članak 8.).

Stalni odbor može posebno zatražiti od Komisije da odredi područja u kojima je potrebno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva i da započne pripremu prijedloga direktive ili uredbe na europskoj razini.

Izrađuje popis nacionalnih vlasti, osim središnjih vlasti, čiji tehnički propisi pripadaju području primjene Direktive i razmatra svaki nacrt njezinih izmjena.

Odbor je ujedno i forum za raspravu o brojnim pitanjima, od tehničkih problema koji nastaju pri razmjeni informacija elektroničkom poštom do poteškoća koje proizlaze iz preklapanja postupka dostavljanja dokumenata prema Direktivi (EU) 2015/1535 s istim postupcima utvrđenima drugim aktima Unije.

Osim sastanka stalnog odbora, i sastanci organizirani u državama članicama po potrebi služe za stvaranje izravnih kontakata između predstavnika nacionalnih vlasti nadležnih za nacрте tehničkih propisa i službi Komisije.

Ti su sastanci prilika i za kontakt s predstavnicima središnjih jedinica država članica nadležnih za primjenu Direktive (EU) 2015/1535, s ciljem rješavanja praktičnih problema s kojima se države susreću u primjeni postupka pružanja informacija, pronalaženja rješenja koja će omogućiti zaključivanje postupka zbog povrede koji pokrene Komisija zbog nedostavljanja nacrta nacionalnih propisa ili izbjegavanja takvih postupaka.

POGLAVLJE V.: PRIMJENA DIREKTIVE

I. Izvješćivanje i statistički podaci

„Članak 8.

Komisija svake dvije godine podnosi Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru izvješće o rezultatima primjene ove Direktive.

Komisija objavljuje godišnje statističke podatke o primljenim obavijestima u Službenom listu Europske unije.”

Ovim člankom utvrđuju se obveze Komisije u pogledu osiguravanja transparentnosti informacija o primjeni Direktive (EU) 2015/1535 u institucijama Europske unije i tijelima koja zastupaju političke i ekonomske interese građana Unije te među samim građanima.

U izvješćima koja Komisija mora dostaviti Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru opisuje se provedba Direktive u referentnom razdoblju⁹⁶.

Posebno izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o ocjeni primjene Direktive 98/34/EZ u području usluga informacijskog društva objavljeno je 2003. godine kako bi se sagledala situacija s obzirom na to da je Direktiva u kolovozu 1999. proširena na taj sektor⁹⁷.

II. Upućivanje na Direktivu u vrijeme donošenja tehničkog propisa

„Članak 9.

Kada države članice donose tehnički propis, taj propis prilikom njegove službene objave sadrži uputu na ovu Direktivu ili se uz njega navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.”

Ovim se člankom zahtijeva od država članica da upućuju na Direktivu (EU) 2015/1535 ili u tekstu novih tehničkih propisa koje donesu ili kao dodatak tekstu u vrijeme objave. Tekst upućivanja mogu odrediti države članice prema vlastitom nahođenju.

Iako upućivanje nije apsolutno jamstvo usklađenosti države članice s Direktivom, ono barem ostavlja dojam da je tehnički propis uredno dostavljen.

Ova je obveza od temeljne važnosti za pojedince kojima se dozvoli da ostvare svoja prava u slučaju donošenja tehničkog propisa bez prethodnog dostavljanja (vidjeti sudsku praksu na koju se upućuje u sljedećem poglavlju VI.).

III. Raspored i metode primjene

Direktiva 83/189/EEZ donesena je 28. ožujka 1983. i stupila je na snagu 31. ožujka 1984.

Prvi je put izmijenjena Direktivom 88/182/EEZ, koja je stupila na snagu 1. siječnja 1989. Druga je izmjena stupila na snagu 30. lipnja 1995. u sklopu Direktive 94/10/EZ.

⁹⁶ Na te se presude upućuje u točki I. na popisu odabranih izvora.

⁹⁷ COM(2003) 69 final, 13.2.2003.

Postupak je tada kodificiran Direktivom 98/34/EZ od 22. lipnja 1998. i izmijenjen Direktivom 98/48/EZ od 20. srpnja 1998., uglavnom kako bi ga se proširilo na usluge informacijskog društva. Proširenje je stupilo na snagu 5. kolovoza 1999.

Direktiva 98/34/EZ, kako je izmijenjena, zatim je kodificirana i zamijenjena Direktivom (EU) 2015/1535 od 9. rujna 2015., koja je stupila na snagu 7. listopada 2015.

Način na koji su ove direktive prenesene prepušten je, kao i za sve druge direktive, državama članicama u skladu s člankom 288. UFEU-a u kojemu je utvrđeno sljedeće: „Direktiva je obvezujuća, u pogledu rezultata koji je potrebno postići, za svaku državu članicu kojoj je upućena, a odabir oblika i metoda postizanja tog rezultata prepušten je nacionalnim tijelima⁹⁸.”

Direktivu (EU) 2015/1535 obilježava činjenica da sadržava velik broj postupovnih pravila koja su države članice morale provesti.

POGLAVLJE VI.: PRISTUP POJEDINACA I INDUSTRIJE INFORMACIJAMA I NJIHOVE MOGUĆNOSTI OČITOVANJA

Iako je provedba Direktive (EU) 2015/1535 prije svega stvar stranaka uključenih u postupak pružanja informacija u području tehničkih propisa, tj. Komisije i država članica, informacije o nacrtima tehničkih propisa od velikog su interesa za sve građane Unije.

Komisija poziva sve gospodarske subjekte, stvarne korisnike postupka dostavljanja dokumenata, uključujući sve kategorije primatelja usluga informacijskog društva (poduzeća, stručnjake, potrošače itd.), da se na vrijeme informiraju o svim nacrtima zakona i propisa koje pripremaju države članice kako bi, ako to žele, mogli:

- predvidjeti donošenje budućih nacionalnih tehničkih propisa u drugim državama članicama i prilagoditi proizvodnju kako bi se uskladili s točnim sadržajem tih tekstova. Na taj način proizvođači i pružatelji usluga mogu, kad za to dođe vrijeme, odmah pružati proizvode i usluge koji u potpunosti udovoljavaju zahtjevima iz tih propisa;
- izraziti svoje stajalište o potrebnim izmjenama predloženih tehničkih propisa koji mogu stvoriti prepreke trgovini kako bi se olakšao pristup proizvodima i uslugama informacijskog društva na prekograničnoj razini. Gospodarski subjekti mogu dostaviti svoje primjedbe o poteškoćama koje nakon donošenja mogu nastati primjenom tekstova u njihovu području.

To je neprocjenjiva informacija za službe Komisije jer one nemaju ekvivalentno praktično iskustvo u relevantnim područjima.

Primjedbe se mogu dostaviti izravno putem Informacijskog sustava tehničkih propisa (TRIS)⁹⁹ (vidjeti u nastavku) ili poslati odgovarajućim službama Komisije ili nacionalnim vlastima nadležnima za primjenu Direktive (EU) 2015/1535 u području tehničkih propisa. Komisija i države članice mogu ih uzeti u obzir tijekom analize predmetnog nacrta tehničkog

⁹⁸ Za razliku od uredbe koja je „obvezujuća u cijelosti” i „izravno se primjenjuje u svim državama članicama”.

⁹⁹ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/>

propisa i pripreme primjedaba ili detaljnih mišljenja koja će poslati državi članici koja dostavlja nacrt kako bi se uklonili protekcionistički elementi utvrđeni u nacrtu.

Ako se opcije dostupne građanima i poduzećima u Europskoj uniji prema Direktivi (EU) 2015/1535 žele u potpunosti iskoristiti, pojedinci i poduzeća moraju proučiti izvore informacija koje Komisija stavlja na raspolaganje.

1. Baza podataka TRIS

U uvodnoj izjavi 7. Direktive (EU) 2015/1535 utvrđeno je sljedeće: „Cilj je unutarnjeg tržišta stvoriti okruženje koje potiče konkurentnost poduzetnika. Osiguravanje veće količine informacija jedan od načina da se poduzetnicima pomogne da bolje iskoriste prednosti tog tržišta. Stoga je potrebno [...] gospodarskim subjektima omogućiti da ocijene utjecaj tehničkih propisa koje predlažu druge države članice.”

Kako bi građanima i industriji olakšala pristup nacionalnim tehničkim propisima, Komisija je razvila opsežnu bazu podataka o svim dostavljenim nacrtima tekstova (i konačnim tekstovima koje su donijele države članice) pod nazivom TRIS (Informacijski sustav tehničkih propisa), koja je javno dostupna na internetskim stranicama Europa¹⁰⁰.

Uz dobro razrađenu funkciju pretraživanja, koja se temelji na različitim kriterijima kao što su broj dostavljenog dokumenta, država, datum, proizvod, ključne riječi itd., koji omogućuju da se utvrdi koji su nacrti nacionalnih tehničkih propisa i tekstova već doneseni, svaka zainteresirana osoba može se koristiti i automatskim „sustavom upozorenja” preko stranice TRIS-a. Zainteresirane strane trebaju se registrirati i odabrati jednu ili nekoliko kategorija dostavljenih dokumenata. TRIS će pretplatniku automatski poslati e-poruku kada se u bazu podataka unese novi dostavljeni tekst u odabranoj kategoriji ili kategorijama.

2. Doprinosi dionika

Ako građani ili predstavnici industrije smatraju da bi nacrt koji se razmatra naknadno stvorio probleme za unutarnje tržište ili da bi mogao ometati trgovinske odnose u Europskoj uniji, pozvani su da iznesu sve nedoumice i da dostave primjedbe Komisiji ili tijelima nadležnima za nacrt u određenoj državi članici e-poštom ili poštanskom pošiljkom.

Doprinosi u kojima dionici izvješćuju Komisiju o svojem stajalištu o određenom nacrtu tehničkog propisa cijene se i smatraju vrlo korisnima jer mogu pridonijeti sveobuhvatnijem razumijevanju nacionalnog zakonodavnog nacrta.

Kako bi zajamčile provedbu načela sadržanih u uvodnoj izjavi 7. Direktive, službe Komisije razvile su za bazu TRIS IT funkciju koja dionicima omogućuje da izravno putem TRIS-a podnose primjedbe na bilo kojem službenom jeziku EU-a u vezi s bilo kojim dostavljenim dokumentom.

Funkcija „Doprinosi” u bazi podataka TRIS dostupna je putem poveznice:

<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/>.

Ta funkcija omogućuje podnošenje doprinosa za bilo koji dostavljeni dokument za koji još traje razdoblje mirovanja. Doprinosi se mogu podnijeti u bazu podataka TRIS na javno vidljiv ili povjerljiv način. U potonjem će slučaju samo službe Komisije imati uvid u doprinos.

¹⁰⁰ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/>

Čim dionik dostavi doprinos u ispravnom i traženom obliku, služba Komisije nadležna za upravljanje postupkom potvrđuje primitak doprinosa putem funkcije u bazi podataka TRIS. Doprinos se odmah prenosi odgovarajućim službama Komisije nadležnima za predmetno zakonodavstvo EU-a.

Da bi se uzeli u obzir, doprinosi se moraju podnijeti što prije u razdoblju mirovanja.

Ipak, stajalište dionika ne može biti obvezujuće za Komisiju kada odlučuje o tome hoće li se očitovati u vezi s određenim dostavljenim dokumentom ili kad odlučuje o modalitetima očitovanja ili razlozima kojima je potkrijepljeno. Različiti dionici zapravo mogu dostaviti različita (pa čak i proturječna) stajališta o određenom dokumentu. U tom je kontekstu bitno naglasiti da Komisija formalne odluke donosi neovisno, strogo u skladu s pravom EU-a i sudskom praksom Suda Europske unije i informacijama koje posjeduje te u skladu s internim pravilima donošenja odluka.

Naposljetku, Komisija ne odgovara na doprinose zainteresiranih strana s obzirom na stroge rokove i činjenicu da godišnje od dionika prima nekoliko stotina nacрта nacionalnih tehničkih propisa, kao i tisuće povezanih podnesaka¹⁰¹.

3. Nacionalne kontaktne točke

I zainteresirane se strane mogu očitovati o tekstu nacрта tehničkih propisa tako da pošalju doprinos središnjim jedinicama država članica (navedenima na stranicama baze podataka TRIS¹⁰²), koje su odgovorne za dostavljanje nacрта nacionalnih tehničkih propisa Komisiji.

4. Pristup dokumentima

Dijalog između države članice koja dostavlja nacrt i Komisije ili drugih država članica nije javan. U bazi podataka TRIS naznačeno je jesu li Komisija ili države članice dostavile primjedbe ili posebno mišljenje, no sadržaj tih očitovanja nije moguće pregledati na internetu.

Međutim, od presude Suda Europske unije od 7. rujna 2017.¹⁰³ razmjene koje se odvijaju na temelju Direktive (EU) 2015/1535 trebaju se na zahtjev otkriti u skladu s Uredbom (EZ) br. 1049/2001¹⁰⁴, čak i u razdoblju mirovanja. Navode se sljedeće iznimke od tog načela transparentnosti:

- kada se primjenjuje jedan od izuzetaka utvrđenih Uredbom (EZ) br. 1049/2001 i
- kada bi, ovisno o okolnostima konkretnog slučaja, pristup predmetnom detaljnom mišljenju konkretno i stvarno ugrozio cilj koji se sastoji od sprečavanja donošenja tehničkog propisa neusklađenog s pravom Unije.

¹⁰¹ Odluka u predmetu 2204/2018/TE o načinu na koji je Europska komisija postupila s primjedbama podnesenima u skladu s postupkom dostavljanja dokumenata utvrđenim Direktivom o transparentnosti jedinstvenog tržišta EU-a.

¹⁰² <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/hr/contact/contact-points/>

¹⁰³ Predmet C-331/15 P *Francuska protiv Schlytera*, EU:C:2017:639.

¹⁰⁴ Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, SL L 145, 31.5.2001., str. 43.

Kada Komisija zaprimi od države članice zahtjev za pristup dokumentima, savjetuje se s autorom dokumenta iz te države članice i dokumenti se otkrivaju samo radi informiranja.

5. Neprimjenjivost nedostavljenih tehničkih propisa

Prethodno navedeni izvori informacija omogućuju pojedincima i drugim zainteresiranim stranama da se informiraju o dostavljenim dokumentima i osiguraju da tehnički propisi koje su dužni poštovati budu doista dostavljeni. U suprotnom svoja prava mogu ostvariti pred nacionalnim sucima upućivanjem na sudsku praksu Suda EU-a.

Presude u predmetima *CIA Security* i *Unilever*, koje je Sud donio u prethodnom postupku, ključni su elementi za zaštitu pojedinaca od neispunjavanja obveza država članica iz Direktive (EU) 2015/1535¹⁰⁵.

U tim se presudama navode posljedice donošenja tehničkog propisa kojim se krše obveze utvrđene Direktivom (EU) 2015/1535: pojedinci se mogu pozvati na članke 5. i 6. Direktive pred nacionalnim sucem, koji mora odbiti primijeniti nacionalni tehnički propis koji nije bio dostavljen u skladu s Direktivom ili koji je dostavljen, ali je donesen prije isteka razdoblja mirovanja utvrđenog Direktivom.

Pojedinci i poduzeća imaju mogućnost osigurati nadziranje svakog tehničkog propisa koji donese neka država članica prije nego što ga donesu Komisija i ostale države članice (uz izuzetke navedene u Direktivi). Ako to nije slučaj, poduzeće se može pozvati na neprimjenjivost predmetnog propisa ako ga neko nadležno tijelo optuži za nepoštovanje obveza. U slučaju bilo kojeg nacionalnog sudskog postupka koji bi iz toga proizašao sud mora poništiti primjenu propisa i ne može na temelju toga smatrati da je prekršen.

Sud je od 1996. više puta potvrdio te presude kad su se s njime savjetovali nacionalni sudovi tražeći prethodnu odluku¹⁰⁶.

Takvo podržavanje načela neprimjenjivosti nacionalnih tehničkih propisa koji nisu dostavljeni trećim stranama potkrepljuje stajalište koje je Komisija zauzela već 1986.¹⁰⁷ i u vezi s time pojačava zaštitu interesa pojedinaca i poduzeća.

Kad je riječ o opsegu dopuštenja primjene tog načela, u članku 5. stavku 1. Direktive (EU) 2015/1535 zahtijeva se da se Komisiji u cijelosti dostavi nacrt zakona koji sadržava tehničke propise, no neprimjenjivost koja proizlazi iz povrede te obveze ne obuhvaća sve odredbe takvog zakona, nego samo tehničke propise koji su u njemu sadržani¹⁰⁸.

¹⁰⁵ Presuda od 30. travnja 1996. u predmetu C-194/94 *CIA Security*, EU:C:1996:172 i presuda od 26. rujna 2000. u predmetu C-443/98 *Unilever*, EU:C:2000:496.

¹⁰⁶ Predmet C-226/97 *Lemmens*, EU:C:1998:296; predmet C-285/15 *Beca Engineering*, EU:C:2016:295 i predmet C-336/14 *Ince*, EU:C:2016:72; predmet C-95/14 *Unic i Uni.co.pel*, EU:C:2015:492; predmet C-299/17 *VG Media*, EU:C:2019:716 itd.

¹⁰⁷ Komunikacija Komisije o nepoštovanju određenih odredaba Direktive 83/189/EEZ, br. 86/C 245/05, objavljena u SL C 245, 1.10.1986., str. 4.

¹⁰⁸ Predmet C-336/14 *Ince*, EU:C:2016:72, točka 68. i predmet C-144/16 *Município de Palmela*, EU:C:2017:76, točke 37. i 38.

Važno je naglasiti da Komisija nije nadležna za proglašenje nacionalnog akta neprimjenjivim zbog povrede odredaba Direktive (EU) 2015/1535. Kao što je prethodno spomenuto, to je u ovlasti nacionalnih sudova.

ZAKLJUČAK

Iz pregleda više od trideset godina iskustva u provedbi postupka dostavljanja dokumenata, razdoblja u kojemu je Komisija razmotrila oko 20 000 nacrti nacionalnih mjera, jasno je da je postignut znatan napredak u sprečavanju pojave novih prepreka trgovini, čime je ujedno ostvarena ušteda u pogledu opterećujućih pravnih, administrativnih i financijskih troškova. U tom se pogledu postupak dostavljanja dokumenata može smatrati pretečom bolje regulative jer se pokazao djelotvornim instrumentom industrijske politike i konkurentnosti koji je otvorio različite kanale komunikacije svih glavnih dionika. Slijedom toga, on predstavlja model regulatorne transparentnosti i administrativne suradnje čije bi se područje primjene moglo dodatno proširiti kako bi i drugi sektori ostvarili slične koristi.

Iako se uspostavom unutarnjeg tržišta 1993. nije umanjila potreba država članica za donošenjem detaljnog zakonodavstva o proizvodima, one su se postupno upoznavale s propisima unutarnjeg tržišta, načelom uzajamnog priznavanja koje proizlazi iz presedana u predmetu *Cassis de Dijon* te načelima transparentnosti i suradnje, kojima se sada uređuju njihove aktivnosti u području tehničkih propisa. Slično tome, ovaj je mehanizam za nacionalne vlasti imao važnu obrazovnu ulogu u području usluga informacijskog društva, posebno u pogledu potrebe da se napravi jasna pravna razlika između operatera koji posluju na temelju slobode poslovnog nastana i onih koji samo žele pružati prekogranične usluge.

To je, među ostalim, vidljivo iz uključivanja klauzule o uzajamnom priznavanju u određene nacрте nacionalnih zakonodavnih tekstova u fazi dostavljanja, iz dobre volje koju su države članice pokazale ispravljanjem pogrešaka koje su otkrile Komisija ili ostale države članice u dostavljenim nacртima te iz proširene usklađenosti predmeta s obvezom dostavljanja nacrti tehničkih propisa.

U većini slučajeva u kojima se Komisija očitovala kako bi se uskladili nacрти nacionalnih propisa s pravom EU-a, države članice pristale su na uvođenje potrebnih promjena i usklađivanje svojeg zakonodavstva, čime je izbjegnuto pokretanje zahtjevnijih postupaka Komisije zbog povrede. O suradnji i raspravi koju su države članice poticale postupkom dostavljanja dokumenata svjedoči, primjerice, činjenica da su između 2016. i 2018. države članice razmijenile 160 detaljnih mišljenja.

Taj napredak u europskim integracijama, koji olakšava održavanje i rast trgovine, rezultat je zajedničkog djelovanja Komisije i država članica. Zajedničkim djelovanjem u sprečavanju pojave novih tehničkih prepreka trgovini smanjuje se potreba za zakonodavstvom na razini EU-a te se istodobno poboljšava kvaliteta tehničkih propisa donesenih na nacionalnoj razini. Direktiva o transparentnosti jedinstvenog tržišta (Direktiva (EU) 2015/1535) ključni je instrument politike EU-a za sprečavanje prepreka trgovini koji je to omogućio.

Unatoč uspjehu, postupak utvrđen Direktivom (EU) 2015/1535 mogao bi se dodatno poboljšati. Za to je potrebno prepoznati točke koje bi se mogle unaprijediti.

Kad je riječ o postupku pružanja informacija primjenjivom na tehničke propise i pravila o uslugama informacijskog društva, iskustvo je pokazalo da u nekim slučajevima države članice ne dostavljaju nacрте, kršeći tako odredbe Direktive, ili nepravilno primjenjuju neke od tih odredaba zbog nedovoljnog poznavanja postupka u tijelima nadležnima za pripremu tekstova tih propisa. Komisija namjerava nastaviti svoje informativne aktivnosti u ovom području, posebno kroz pojačani dijalog s nacionalnim vlastima.

To se već događa zahvaljujući godišnjim posjetima državama članicama, pri kojima Komisija predstavlja nacionalnim vlastima i gospodarskim subjektima mogućnosti i obveze u vezi s Direktivom o transparentnosti jedinstvenog tržišta.

Nadalje, iako je internetska baza podataka TRIS omogućila napredak u transparentnosti i odgovornosti, i dalje ima prostora za poboljšanje. Konkretno, potrebna je temeljita obnova informatičkog sustava kako bi udovoljio zahtjevima i mogućnostima suvremenih digitalnih alata.

Konačno, Komisija cijeni intenzivnije sudjelovanje dionika u razmatranju nacrti mjera. Nekoliko europskih dionika primjenjuje visok stupanj „zakonodavnog nadzora” i vrlo je aktivno u obrani svojih legitimnih interesa obavješćivanjem Komisije ili nacionalnih vlasti o određenim nacrtima koji bi nakon donošenja stvorili tehničke prepreke. Moglo bi se poboljšati uključivanje pojedinačnih poduzetnika, a posebno malih i srednjih poduzeća, koja su često suzdržanija po tom pitanju. Oni se ne bi trebali ustručavati tražiti informacije i izraziti mišljenje, čak i na povjerljiv način, kad smatraju da bi tehnički propisi koji se pripremaju u državama članicama na čijim tržištima sudjeluju mogli naštetiti njihovim interesima ako se donesu u predloženom obliku.

Komisija je poduzela određene važne korake kako bi olakšala sudjelovanje industrije. U načelu, dostavljeni nacrti prevode se na sve službene jezike EU-a, a zatim se besplatno objavljuju u bazi podataka TRIS na stranicama Europa. Nadalje, Komisija je uspostavila automatski sustav upozorenja na koji se građani mogu pretplatiti. S pomoću te funkcije TRIS e-poštom automatski obavješćuje gospodarske subjekte čim se primi dostavljeni nacrt u odabranim kategorijama proizvoda ili usluga informacijskog društva. Komisija je uspostavila i mehanizam koji omogućuje dionicima da svoja stajališta o dostavljenim nacrtima tekstova prenose izravno putem TRIS-a na javno vidljiv ili povjerljiv način.

I konačni se tekstovi prevode i unose u internetsku bazu podataka TRIS. Time će se osigurati dodatna odgovornost i transparentnost jer će svi dionici moći lako provjeriti je li njihov doprinos utjecao na donesenu inačicu nacrti.

Kao što je vidljivo, poboljšanje postupka dostavljanja dokumenata i baze podataka TRIS kontinuirani je proces. U duhu kulture zajednice pokrenute 1983. pozivamo cijelu zajednicu da osigura da Direktiva o transparentnosti jedinstvenog tržišta ostane relevantna i da nas obavješćuje o načinima na koje možemo poboljšati postupak. To će u konačnici pozitivno utjecati na države članice, građane EU-a i gospodarske subjekte u Europi.

ODABRANI IZVORI

I. ČLANCI

Common Market Law Review

Case C-194/94, CIA Security International SA v. Signalson SA and Securitel SPRL, Piet Jan SLOT, br. 33: 1035–1050, 1996.

Case C-390/99, Canal Satélite Digital, Case C-159/00, Sapod Audic v. Eco-Emballages, with annotation by M. Dougan, Michael DOUGAN, sv. 40, br. 1, veljača 2003., str. 193–218.

Revue du Marché Commun

Les Articles 30 et suivants CEE et les procédures de contrôle prévues par la Directive 83/189/CEE, Sabine LECRENIER, br. 283, siječanj 1985., Editions Techniques et Economiques, Paris.

Vers l'Achèvement du Marché Intérieur: l'Evolution des Procédures de contrôle prévues par la Directive 83/189/CEE depuis quatre ans, Sabine LECRENIER, br. 315, ožujak 1988., Editions Techniques et Economiques, Paris.

Revue du marché unique européen

La 'certification', la reconnaissance mutuelle et le marché unique, Jacques McMILLAN, br. 2-1991, Editions Clément Juglar, Paris.

La procédure de contrôle des réglementations techniques prévue par la nouvelle directive 83/189/CEE, Joachim FRONIA i Giuseppe CASELLA, br. 2-1995, Editions Clément Juglar, Paris.

Le mécanisme de transparence réglementaire en matière de services de la société de l'information instauré par la directive 98/48/CE, Salvatore D'ACUNTO, br. 4-1998, Editions Clément Juglar, Paris.

Journal des Tribunaux – droit européen

Le contrôle des règles techniques des Etats et la sauvegarde des droits des particuliers, Sabine LECRENIER, br. 35, siječanj 1997., Editions Larcier, Bruxelles.

Revue du droit de l'Union européenne

Les dérogations nationales à l'harmonisation du marché intérieur: Examen au regard de l'article 114, paragraphes 4-7 TFUE, Nicolas SADELEER, izd. 2, 2013., str. 233–266.

La politique de prévention des obstacles aux échanges de marchandises et de services de la société de l'information. Les vingt-cinq ans d'un instrument révolutionnaire: la directive 98/34/CE (ex-83/189/CEE), Florent HERLITZ, br. 3/2008, Editions Clément Juglar, Paris.

La directive 98/48 prévoyant un mécanisme de transparence réglementaire pour les services de la société de l'information: un premier bilan après 12 mois de fonctionnement, Salvatore D'ACUNTO, br. 3/2000, Editions Clément Juglar, Paris.

Revue Europe

Normes techniques, Sébastien ROSET, Europe, br. 4, travanj 2017., str. 22–23.

Notion de « règle technique » et obligation de notification, Sébastien ROSET, Europe, br. 10, listopad 2014., str. 30.

Notion de « règle technique », Sébastien ROSET, Europe, br. 10, listopad 2012., str. 30.

Obligation de notifier les règles techniques, Laurence IDOT, Europe br. 9, siječanj 2008., str. 17.

Eco Emballages devant la Cour de justice. Le système français de gestion des déchets d'emballage, la transparence réglementaire et la libre circulation des marchandises, Patrick THIEFFRY, Europe, br. 10, kolovoz–rujan 2002., str. 5–7.

L'application concrète du principe de transparence dans la sphère des services de la société de l'information, Rodolphe MUÑOZ, br. 12, prosinac 2001., Editions du Juris-Classeur, Paris, str. 3–6.

European Business Law Review

Non-Harmonized technical Regulations and the Free Movement of Goods, Karsten Engsig SØRENSEN, EBLR, sv. 23, br. 2, travanj 2012., str. 163–212.

CEPS Policy Brief

Pre-empting Technical Barriers in the Single Market, Anabela CORREIA i Jacques PELKMANS, br. 277, 11. srpnja 2012.

Computer Law & Security Review

Information Society Services: what are they and how relevant is the definition?, Justin HARRINGTON, sv. 30, izd. 3, svibanj 2001., str. 174–181.

Quo vadis information society? Notification of draft rules –services in the EU, P. P POLANSKI, sv. 30, izd. 6, prosinac 2014., str. 661–669.

Journal of European Consumer and Market Law

Why Uber is an information society service, Martien Y. Schaub, Journal of European Consumer and Market Law 2018., str. 109–115.

Gaceta Jurídica de la C.E.

El control de los Reglamentos Técnicos de los Estados y la Salvaguardia de los Derechos de los Particulares, Sabine LECRENIER, GJ 1997, D-28.

Gaceta jurídica de la Unión Europea y de la competencia

Inaplicabilidad por los jueces nacionales de las reglamentaciones técnicas no notificadas a la Comisión Europea: la sentencia Lemmens del TJCE, Luis GONZÁLEZ VAQUÉ, br. 201, lipanj–srpanj 1999., Madrid, str. 45–50.

Unión Europea Aranzadi

La sentencia "Lindberg": el TJCE confirma y precisa su jurisprudencia relativa al procedimiento de información en materia de reglamentaciones técnicas (Directivas 83/189/CEE y 98/34/CE), Isabel Segura Roda, 2005., br. 11, str. 23–33.

Diritto comunitario e degli scambi internazionali

Direttiva n. 98/48/CE: qualche novità in materia di libera circolazione dei servizi, Salvatore D'ACUNTO, br. 2-1999, Editoriale scientifica, Milano-Parma-Napoli.

Diritto pubblico comparato ed europeo

Imballaggi, regole tecniche e misure ad effetto equivalente: la Corte chiarisce il concetto di "regola tecnica", gli obblighi derivanti e gli effetti sulle normative nazionali, Gianluca BELLOMO, 2002., str. 1837–1842.

Giustizia civile

Sull'interpretazione funzionale degli obblighi di comunicazione di regole tecniche, Lorenzo PRUDENZANO, 2010., br. I, str. 2108–2115.

SEW Tijdschrift voor Europees en economisch recht

Notificaties onder Richtlijn 98/34: preventieve controle op het vrije verkeer van goederen: stand van zaken 2003, J. Goossen, sv. 51, br. 3, ožujak 2003., str. 94–102.

Europarecht

Rechtsfolgen des Erlasses technischer Vorschriften ohne vorherige Mitteilung an die Kommission gemäß Art. 8 Richtlinie 98/34/EG – Anmerkung zum Urteil des EuGH vom 11.06.2015, Rs. C-98/14, Berlington, Julia EDER, 2015., br. 6, str. 746–762.

Ecolex

Transparenzgrundsatz im Glücksspielrecht, Cornelia LANSER, 2016., str. 644–645

Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht

Verfahrensrecht: Beförderungstätigkeit von Uber Popstrafrechtliche Sanktionen der Mitgliedstaaten ohne Mitteilung an EU möglich, Carsten KÖNIG, 2018., str. 380–381.

II. PUBLIKACIJE EUROPSKE KOMISIJE

Pojašnjenje o primjeni postupka pružanja informacija u području tehničkih normi i propisa, Direktivi 83/189/EEZ od 28. ožujka 1983., Direktivi 88/182/EEZ od 22. ožujka 1988. i Direktivi 94/10/EZ od 23. ožujka 1994., dok. 94/94 od 8. lipnja 1995., Glavna uprava III. – Industrija.

Komunikacija Komisije (86/C 245/05) o nepoštovanju određenih odredaba Direktive Vijeća 83/189/EEZ od 28. ožujka 1983. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa, SL C 245, 1.10.1986., str. 4.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 83/189/EEZ 1984., 1985., 1986. i 1987., COM(88) 722 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 83/189/EEZ 1988. i 1989., COM(91) 108 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 83/189/EEZ 1990. i 1991., COM(92) 565 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 83/189/EEZ 1992., 1993. i 1994., COM(96) 286 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 98/34/EZ od 1995. do 1998., COM(2000) 429 final.

Izvješće Komisije o ocjeni Direktive 98/34/EZ u području usluga informacijskog društva, COM(2003) 69 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 98/34/EZ od 1999. do 2001., COM(2003) 200 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 98/34/EZ od 2002. do 2005., COM(2007) 125 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 98/34/EZ od 2006. do 2008., COM(2009) 690 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive 98/34/EZ 2009. i 2010., COM(2011) 853 final.

Izvješće Komisije o provedbi Direktive 98/34/EZ od 2011. do 2013., COM(2015) 338 final.

Izvješće Komisije o primjeni Direktive (EU) 2015/1535 od 2014. do 2015., COM(2017) 788 final.

Komunikacija Komisije Vijeću o globalnom pristupu certificiranju i ispitivanju – mjere za kvalitetu industrijskih proizvoda, COM(89) 209 final, SL C 267, 19.10.1989., str. 3.

Komunikacija Komisije Vijeću i Europskom parlamentu od 30. listopada 1995. o široj primjeni normizacije u politici Zajednice, COM(95) 412 final.

Komunikacija Komisije Vijeću i Europskom parlamentu od 24. srpnja 1996. „Normizacija i globalno informacijsko društvo: europski pristup”, COM(96) 359 final.

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o regulatornoj transparentnosti na unutarnjem tržištu usluga informacijskog društva te Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o trećoj izmjeni Direktive 83/189/EEZ o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa, 24. srpnja 1996., COM(96) 392 final, SL C 307, 16.10.1996.

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću: Nacrt akcijskog plana za jedinstveno tržište, COM(97) 184 final.

„Nacionalni propisi koji se primjenjuju na proizvode na unutarnjem tržištu: zabrinjavajuće stanje”, dokument službi Komisije od 28. veljače 1995., III/2185 final.

Komunikacija Komisije Vijeću i Europskom parlamentu od 29. prosinca 2000., „Strategija unutarnjeg tržišta za usluge”, COM(2000) 888 final.

Izvješće Komisije Vijeću i Europskom parlamentu od 30. srpnja 2002., „Stanje na unutarnjem tržištu usluga”, COM(2002) 441 final.

Pojašnjenje uz Direktivu 98/48/EZ, kojim se uvodi mehanizam za transparentnost propisa o uslugama informacijskog društva, dok. S-42/98 – EN (def.) – Glavna uprava III. – Industrija i Glavna uprava XV. – Unutarnje tržište za financijske usluge.

Komunikacija Komisije od 20. travnja 2004. „Poticanje strukturnih promjena: industrijska politika za proširenu Europu”, COM(2004) 274 final.

Komunikacija za proljetno zasjedanje Europskog vijeća „Zajedničkim radom za rast i zapošljavanje – novi početak za Lisabonsku strategiju”, Komunikacija predsjednika Barrosa u dogovoru s potpredsjednikom Verheugenom od 2. veljače 2005., COM(2005) 24 final.

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Poboljšanje jedinstvenog tržišta: više prilika za ljude i poduzeća”, 28.10.2015., COM(2015) 550 final.

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru od 19. prosinca 2017. „Paket o robi: Jačanje povjerenja u jedinstveno tržište”, COM(2017) 787 final.

Radni dokument službi Komisije priložen dokumentu „Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o provedbi Direktive 98/34/EZ od 2011. do 2013.”, 2015.

Radni dokument službi Komisije priložen dokumentu „Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o primjeni Direktive (EU) 2015/1535 od 2014. do 2015.”, Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike (Europska komisija), 2017.

III. PRESUDE SUDA

Presuda od 2. kolovoza 1993., *Komisija protiv Italije*, predmet C-139/92, EU:C:1993:346

Presuda od 1. lipnja 1994., *Komisija protiv Njemačke*, predmet C-317/92, EU:C:1994:212

Presuda od 14. srpnja 1994., *Komisija protiv Nizozemske*, predmet C-52/93, EU:C:1994:301

Presuda od 14. srpnja 1994., *Komisija protiv Nizozemske*, predmet C-61/93, EU:C:1994:302

Presuda od 11. siječnja 1996., *Komisija protiv Nizozemske*, predmet C-273/94, EU:C:1996:4

Presuda od 30. travnja 1996., *CIA Security*, predmet C-194/94, EU:C:1996:172

Presuda od 17. rujna 1996., *Komisija protiv Italije*, predmet C-289/94, EU:C:1996:330

Presuda od 20. ožujka 1997., *Bic-Benelux*, predmet C-13/96, EU:C:1997:173

Presuda od 16. rujna 1997., *Komisija protiv Italije*, predmet C-279/94, EU:C:1997:396

Presuda od 7. svibnja 1998., *Komisija protiv Belgije*, predmet C-145/97, EU:C:1998:212

Presuda od 16. lipnja 1998., *Lemmens*, predmet C-226/97, EU:C:1998:296

Presuda od 11. svibnja 1999., *Albers*, predmeti od C-425/97 do C-427/97, EU:C:1999:243

Presuda od 3. lipnja 1999., *Colim*, predmet C-33/97, EU:C:1999:274

Presuda od 13. rujna 2000., *Komisija protiv Nizozemske*, predmet C-341/97, EU:C:2000:434

Presuda od 26. rujna 2000., *Unilever*, predmet C-443/98, EU:C:2000:496

Presuda od 12. listopada 2000., *Snellers*, predmet C-314/98, EU:C:2000:557

Presuda od 16. studenoga 2000., *Donkersteeg*, predmet C-37/99, EU:C:2000:636

Presuda od 15. veljače 2001., *Komisija protiv Francuske*, predmet C-230/99, EU:C:2001:100

Presuda od 8. ožujka 2001., *Van der Burg*, predmet C-278/99, EU:C:2001:143

Presuda od 22. siječnja 2002., *Canal Satélite Digital*, predmet C-390/99, EU:C:2002:34

Presuda od 6. lipnja 2002., *Sapod Audic*, predmet C-159/00, EU:C:2002:343

Presuda od 21. travnja 2005., *Lindberg*, predmet C-267/03, EU:C:2005:246

Presuda od 2. lipnja 2005., *Mediakabel*, predmet C-89/04, EU:C:2005:348

Presuda od 8. rujna 2005., *Komisija protiv Portugala*, predmet C-500/03, EU:C:2005:515

Presuda od 8. rujna 2005., *Lidl Italia*, predmet C-303/04, EU:C:2005:528

Presuda od 26. listopada 2006., *Komisija protiv Grčke*, predmet C-65/05, EU:C:2006:673

Presuda od 8. studenoga 2007., *Schwibbert*, predmet C-20/05, EU:C:2007:652

Presuda od 4. lipnja 2009., *Komisija protiv Grčke*, predmet C-109/08, EU:C:2009:346

Presuda od 15. travnja 2010., *Sandström*, predmet C-433/05, EU:C:2010:184

Presuda od 14. travnja 2011., *Vlaamse Dierenartsenvereniging VZW i Janssens*, spojeni predmeti C-42/10, C-45/10 i C-57/10, EU:C:2011:253

Presuda od 19. srpnja 2012., *Fortuna i drugi*, predmeti C-213/11 i C-217/11, EU:C:2012:495

Presuda od 31. siječnja 2013., *Belgische Petroleum Unie i drugi*, predmet C-26/11, EU:C:2013:44

Presuda od 10. srpnja 2014., *Ivansson i dr.*, predmet C-307/13, EU:C:2014:2058

Presuda od 11. lipnja 2015., *Berlington Hungary i dr.*, predmet C-98/14, EU:C:2015:386

Presuda od 16. srpnja 2015., *UNIC i Uni.co.pel*, predmet C-95/14, EU:C:2015:492

Presuda od 15. listopada 2015., *Balázs*, predmet C-251/14, EU:C:2015:687

Presuda od 2. veljače 2016., *Ince*, predmet C-336/14, EU:C:2016:72

Rješenje od 21. travnja 2016., *Beca Engineering*, predmet C-285/15, EU:C:2016:295

Presuda od 13. listopada 2016., *M. i S.*, predmet C-303/15, EU:C:2016:771

Presuda od 27. listopada 2016., *James Elliott Construction*, predmet C-613/14, EU:C:2016:821

Presuda od 1. veljače 2017., *Município de Palmela*, predmet C-144/16, EU:C:2017:76

Presuda od 7. rujna 2017., *Schlyter*, predmet C-331/15 P, EU:C:2017:639

Presuda od 20. prosinca 2017., *Falbert i dr.*, predmet C-255/16, EU:C:2017:983

Presuda od 20. prosinca 2017., *Asociación Profesional Elite Taxi*, predmet C-434/15, EU:C:2017:981

Presuda od 10. travnja 2018., *Uber France*, predmet C-320/16, EU:C:2018:221

Presuda od 26. rujna 2018., *Van Gennip i dr.*, predmet C-137/17, EU:C:2018:771

Presuda od 10. travnja 2019., *Njemačka protiv Komisije*, predmet T-229/17, EU:T:2019:236

Presuda od 12. rujna 2019., *VG Media*, predmet C-299/17, EU:C:2019:716

Presuda od 19. prosinca 2019., *Airbnb Ireland*, predmet C-390/18, EU:C:2019:1112

Presuda od 28. svibnja 2020., *ECO-WIND Construction*, predmet C-727/17, EU:C:2020:393

Presuda od 8. listopada 2020., *Admiral Sportwetten i dr.*, predmet C-711/19, EU:C:2020:812

Presuda od 22. listopada 2020., *Sportingbet i Internet Opportunity Entertainment*, C-275/19, EU:C:2020:856

Presuda od 3. prosinca 2020., *Star Taxi app*, C-62/19, EU:C:2020:980

IV. OSTALI DOKUMENTI

Konvencija br. 180 Vijeća Europe o informacijama i pravnoj suradnji u području usluga informacijskog društva, Moskva, 4.10.2001.